

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

školní rok 2025/2026

Datum: 15. srpna 2025

Vypracovali: Mgr. Vlastimil Novák, Mgr. Marcela Najmanová

Schválila: Mgr. Michaela Hejčmanová

Obsah

1	Úvod	3
2	Východiska pro preventivní program.....	3
3	Charakteristika školy	4
4	Školní poradenské pracoviště (školní preventivní tým), koordinace preventivních aktivit	4
5	Cílové skupiny	5
6	Analýza současného stavu ve škole	5
7	Cíle preventivního programu	9
7.1	Vize školy	9
7.2	Dlouhodobé cíle.....	9
7.3	Krátkodobé cíle.....	9
8	Metody práce	10
9	Realizace preventivního programu:.....	10
9.1	Aktivity organizované v rámci vyučování	10
9.1.1	ve školních předmětech	10
9.1.2	přednášky a besedy.....	15
9.1.3	účast ve znalostních a sportovních soutěžích (jednotliví vyučující).....	15
9.1.4	akce směřující k oživení klimatu ve škole.....	15
9.1.5	akce zlepšující klima v třídních kolektivech.....	16
9.1.6	žakovský parlament.....	16
9.2	Aktivity organizované mimo dobu vyučování	16
9.2.1	školní družina	16
9.2.2	kroužky nabízené Spolkem rodičů a přátel školy a dalšími subjekty	16
9.2.3	sběr a třídění PET lahví (p. uč. Slanina)	16
9.2.4	sběr starého papíru a elektroodpadu (p. Slanina, p. Rozdolská)	16
9.3	Spolupráce s rodiči.....	17
9.4	Vzdělávání pedagogů.....	17
9.5	Konzultační hodiny	17
10	Závěr.....	17
	Příloha č. 1: ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ.....	19
	Příloha č. 2: KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY	30
	Příloha č. 3: STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI	41
	Příloha č. 4: POSTUP ŠKOLY PŘI ŘEŠENÍ SPECIFIK V CHOVÁNÍ ŽÁKŮ S PAS	4750
	Příloha č. 5: POSTUP PŘI ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ: ŠIKANOVÁNÍ, KYBERŠIKANA, ŽÁK S AGRESIVNÍM CHOVÁNÍM, ZÁŠKOLÁCTVÍ, PŘI KONZUMACI ALKOHOLU, TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ A NIKOTINOVÝCH SÁČKŮ, PŘI ZADRŽENÍ NÁVYKOVÉ LÁTKY.....	513
	Příloha č. 6: SANKČNÍ ŘÁD.....	54
	Příloha č. 7: KONTAKTY (SOCIÁLNÍ SÍŤ)	60

1 Úvod

Nárůst rizikového chování se v populaci dětí školního věku stává celospolečenským problémem. Právě děti patří k nejohroženější skupině už proto, že se u nich závislost utváří mnohem rychleji než u dospělých. Je nezbytné začít s primární prevencí rizikových projevů v chování dětí právě v době školní docházky.

Uvědomujeme si, že úkolem školy není pouze předat svým žákům potřebné vědomosti v oblasti jednotlivých jevů rizikového chování, ale naučit je zaujmout postoj v dané situaci, rozhodnout se správně, umět říci ne. Snažíme se u nich rozvíjet nejen sociální dovednosti, ale i ty další nezbytné pro běžný život. Vedeme žáky ke správnému, pozitivnímu sebehodnocení, ke schopnosti vyhledat účinnou pomoc v situaci, kdy si nevědí rady a k hodnotnému využití volného času.

2 Východiska pro preventivní program

Preventivní program vychází z Metodického doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j.: 21291/2010-28, z vyhlášky MŠMT č. 72/2005Sb. o poskytování poradenských služeb ve školských zařízeních a Metodického pokynu MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j.: 28275/2000-22.

Primární prevence rizikových projevů chování u žáků v působnosti MŠMT se zaměřuje:

- a) Na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím projevům v chování žáků:
 - agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie,
 - záškoláctví,
 - závislostní chování, užívání všech návykových látek,
 - netolismus, gambling,
 - rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevenci úrazů,
 - spektrum poruch příjmu potravy,
 - negativní působení sekt a náboženských hnutí,
 - příslušnost k subkulturám,
 - rizikové sexuální chování,
 - sebepoškozování,
- b) Na rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:
 - domácího násilí, šikanování, násilného chování,
 - zanedbávání, zneužívání a týrání dětí, včetně komerčního zneužívání, ohrožování výchovy dítěte,
 - experimentování s návykovými látkami,
 - rizikových stravovacích návyků vedoucích k poruchám příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

3 Charakteristika školy

Naše škola byla uvedena do provozu 1. 9. 1984. Jedná se o úplnou pavilónovou školu, která se nachází na nejrozsáhlejším sídlišti krajského města. K základní škole také patří od roku 2006 mateřská škola. V prosinci 2012 byla uvedena do provozu další dvě oddělení MŠ, která byla vybudována v prostoru asfaltového hřiště patřícího ke škole.

Školní vzdělávací program Každý může být úspěšný se primárně zaměřuje na etickou výchovu.

Ve spolupráci s dalšími subjekty škola organizuje velké množství volnočasových aktivit. Na těchto činnostech se výrazně podílí Spolek rodičů a přátel školy, jehož prostřednictvím rodiče ovlivňují činnost školy. V rámci rozšiřování nabídky kroužků pro naše žáky také spolupracujeme s mimoškolními subjekty.

Naši žáci mají možnost sdělovat své názory a podněty k chodu školy prostřednictvím žákovského parlamentu.

Ve škole pracuje výchovná poradkyně, školní metodik prevence pro I. a II. stupeň, koordinátor ŠVP, speciální pedagog a metodik a koordinátor ICT.

Žáci, rodiče a učitelé mohou také využívat jednou týdně pomoc pedagoga terapeuta. Pracujeme s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a věnujeme se rovněž žákům nadaným pod vedením koordinátorů pro nadané žáky. Také se věnujeme žákům ohroženým školním neúspěchem.

Škola má v letošním školním roce 11 tříd na I. stupni a 9 tříd na II. stupni.

4 Školní poradenské pracoviště (školní preventivní tým), koordinace preventivních aktivit

Realizaci preventivního programu řídí školní poradenské pracoviště a podílejí se na ní všichni zaměstnanci školy. Práci školního poradenského pracoviště koordinuje ředitel školy. Tvoří ho výchovný poradce, školní metodik prevence a speciální pedagog. Školní preventivní tým se schází pravidelně 1x měsíčně.

Ředitelka školy: Mgr. Michaela Hejčmanová

- zodpovídá za sestavení a realizaci preventivního programu,
- sleduje efektivitu prevence rizikového chování,
- vytváří materiální, personální, časové a další podmínky pro realizaci preventivních aktivit,
- svolává v případě potřeby výchovnou komisi,
- svolává pravidelné schůzky školního poradenského pracoviště, které funguje současně jako školní preventivní tým.

Školní metodik prevence: Mgr. Vlastimil Novák, Mgr. Marcela Najmanová

- sestavují preventivní program a vyhodnocují jeho realizaci za uplynulý školní rok,
- spolu s TU mapují výskyt, řeší a evidují rizikové chování žáků,
- zajišťují preventivní aktivity pro žáky,
- zajišťují preventivní programy pro třídy
- poskytují materiály a informace k dané problematice ostatním pedagogům,

- spolupracují s vedením školy, třídními učiteli, ostatními pracovníky školy, OSPOD, PPP, okresní metodickou prevence, Městskou policií HK, Policií ČR a dalšími organizacemi, institucemi a odborníky.

Výchovný poradce: Mgr. Jana Matoušková

- eviduje žáky se specifickými vzdělávacími potřebami a žáky nadané,
- zajišťuje realizaci podpůrných opatření pro žáky se SVP,
- pomáhá při tvorbě PLPP a IVP pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami a žáky nadané a při sestavování vyrovnávacích programů pro cizince,
- provádí kariérové poradenství,
- spolupracuje s PPP, SPC, OSPOD, Městskou policií HK, Policií ČR a s dalšími organizacemi.

Školní speciální pedagog: Mgr. Martina Jeníková

- vyhledává žáky ohrožené školním neúspěchem, podílí se na tvorbě PLPP
- vyhledává žáky s rizikem vzniku SVP a zařazuje je do speciálně pedagogické péče
- realizuje speciálně pedagogickou péči za účelem naplňování podpůrných opatření pro žáky
- podílí se na tvorbě IVP u žáků se SVP a PLPP u žáků s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb

Třídní učitelé

- mapují vztahy žáků v třídním kolektivu,
- zjišťují rizikové jevy ve své třídě,
- jsou manažery třídního dění a preventivních aktivit,
- případné problémy konzultují s výchovným poradcem a metodikem prevence.

5 Cílové skupiny

Preventivní program je zaměřen na tyto cílové skupiny:

- žáci I. stupně,
- žáci II. stupně,
- rodiče,
- pedagogičtí pracovníci.

6 Analýza současného stavu ve škole

Analýza problematiky rizikového chování žáků ve škole je důležitá pro zjištění aktuálního stavu a stanovení cílů prevence pro další školní rok.

Ke zjištění současného stavu ve škole využíváme připomínky členů školního parlamentu a dále hodiny předmětů výchovného charakteru – etická výchova, občanská výchova, výchova ke zdraví. Pokud je to možné, využíváme různá dotazníková šetření.

Při vytváření preventivního programu jsme vyšli ze SWOT analýzy. SWOT analýza zahrnuje silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby.

Tabulka č. 1:

SWOT ANALÝZA	
Silné stránky	
-	dobře fungující školní poradenské pracoviště
-	pravidelné měsíční schůzky ŠPP
-	úzká spolupráce s třídními učiteli
-	pravidelné měsíční zprávy od třídních učitelů o rizikovém chování žáků ve třídách
-	program Každý může být úspěšný a s ním související přátelské klima školy
-	Maják školy (spolek proaktivních učitelů)
-	kvalifikovaný, stabilní a aktivní pedagogický sbor
-	podpora dalšího vzdělávání pedagogů ze strany vedení školy
-	výuka etické výchovy od 1. do 9. ročníku
-	spolupráce s naší mateřskou školou (společné akce, vzájemná pomoc a podpora)
-	nabídka volnočasových aktivit
-	pozice pedagoga terapeuta
-	stálá nástěnka k prevenci (v přízemí školy u pavilonu U2
-	materiály k problematice rizikového chování
-	aktivní vyhledávání nadaných žáků (spolupráce s Mensou)
-	podpora rozvoje talentovaných žáků (pravidelná setkání)
-	dlouhodobá přínosná spolupráce s dalšími subjekty: PPP, okresní metodická prevence, SPC, ŠPP Mozaika, SVP Návrat, Auffer, MPHK, Policie ČR, OSPOD, OS Salinger, UHK
-	důraz na individuální přístup k žákům v rámci výuky
-	v rámci výuky předávání žákům co nejvíce informací o jednotlivých formách rizikového chování, vedení ke zdravému životnímu stylu
-	střídání různých metod výuky, četné využívání moderní techniky
-	dodržování tradic školy při organizování zábavných, kulturních a sportovních akcí
-	účast na literárních, výtvarných a sportovních soutěžích i vědomostních olympiádách
-	vtažení rodičů do života školy (vánoční výstava spojená se dnem otevřených dveří, koncert ke Dni matek, slavnostní rozloučení se žáky 9. roč. a pasování prvňáčků, zápisy nanečisto pro budoucí prvňáčky, třídní schůzky a konzultace pro rodiče)
-	průběžné vzdělávání ŠMP
-	pravidelné informace na webových stránkách školy o pořádaných akcích a úspěších našich žáků pro rodiče i širší veřejnost
-	vhodná věková různorodost pedagogického sboru
-	vysoká úroveň vybavení školy
-	propojení mezi jednotlivými předměty
-	snaha vést žáky k umění, naučit se mít vlastní názor a umět ho vhodnou formou vyjádřit

Slabé stránky
- umístění školy na sídlišti
- různorodost sociálního zázemí rodin
- problémy vyplývající z rozdílné sociální skladby
- zvyšující se neomluvená absence
- snižující se odpovědnost žáků za přípravu na výuku
- negativní vztahy mezi spolužáky
- neustále se zvyšující požadavky na administrativu
- menší zájem některých žáků o vzdělání
- neochota spolupráce ze strany některých rodičů
Příležitosti
- zvyšování počítačové gramotnosti žáků i pedagogů
- rozpoznání pozitivních vlastností, schopností a povahových rysů žáků
- spolupráci mezi 1. a 2. stupněm
- možnost individuálního rozvoje talentu žáka
- dělení žáků při výuce na menší skupiny
- pružnost a týmová spolupráce při realizaci projektových dnů
- vzájemná spolupráce 1. a 2. stupně na projektech
- větší důraz na práci s nadanými a mimořádně nadanými žáky
- větší podíl předmětových komisí a metodických orgánů na rozvoji a řízení školy
- péče o žáky s odlišným mateřským jazykem
- větší flexibilita při zavádění moderních prvků do výuky
- další nabídky pro vzdělávání pedagog. pracovníků a rozšiřování kvalifikace
- větší péče o žáky ohrožené školním neúspěchem
- větší důraz na primární prevenci
- důraz na spolupráci se subjekty zajišťujícími prevenci rizikového chování
Hrozby
- nedostatek kvalifikovaných pracovníků na trhu práce (zejména některých aprobací)
- nedostatečné personální řešení inkluze (chybějící specialisté – např. speciální pedagogové)
- nízká prestiž učitelské profese
- přetíženost vyučujících i vedení školy v důsledku stále se zvyšující administrativy
- riziko syndromu vyhoření
- snižující se zájem žáků o vzdělávání
- absence respektu žáků vůči autoritám
- nárůst neomluvené absence žáků a chybějící systém, který by tomu zamezil
- nadměrné nároky na učitele
- časové zatížení dětí, které mají další aktivity vedle školy (sport, kroužky, ZUŠ)

-	nedostatečná podpora a pochopení ze strany rodičů
-	reakce rodičů na změny a nová nařízení
-	uvolnění kázně žáků
-	problémy přechodu na jiný styl výuky (nový třídní učitel, přechod na 2. st.)

7 Cíle preventivního programu

7.1 Vize školy

Cílem „Preventivního programu“ je vytvářet ve škole kvalitní mezilidské vztahy, pracovat v přátelském ovzduší a prevencí předcházet rizikovému chování našich žáků. Cílená a programově zaměřená práce s třídním kolektivem pomůže vytvářet kamarádké a nezávadné prostředí ve třídě. V letošním roce se opět zaměříme na osobnostní a sociální výchovu našich žáků, zejména na budování kladných postojů a zlepšení vzájemné komunikace. Žáky povedeme ke zdravému životnímu stylu.

Budeme se snažit nadále zlepšovat vztahy mezi žáky, jejich chování mezi sebou, ale i k dospělým osobám a pěstovat u nich větší pocit zodpovědnosti za své jednání a samostatnost.

Naším cílem je i nadále snižovat u našich žáků výskyt všech projevů rizikového chování, speciálně se zaměříme na záškoláctví a užívání tabákových výrobků.

7.2 Dlouhodobé cíle

- podporovat a rozvíjet osobnostní a sociální kompetence žáků – rozvíjet sociální dovednosti, vést žáky k odpovědnosti za své chování, uvědomění si důsledků svého jednání, pochopení pojmu sebeúcta,
- posilovat komunikační dovednosti – zvyšovat schopnost řešit problémy, konflikty, adekvátně reagovat na stres, neúspěch, kritiku,
- prohloubit informovanost žáků v oblasti jednotlivých typů rizikového chování,
- snažit se snižovat u našich žáků projevy rizikového chování, které zaznamenáváme nejčastěji (záškoláctví a skryté záškoláctví, neplnění školních povinností, nevhodné chování při výuce),
- vést žáky ke zdravému životnímu stylu a k odpovědnosti za své zdraví,
- vytvářet pozitivní sociální klima – pocit důvěry bez nadměrného tlaku na výkon, zařazování do skupiny a práce ve skupině vrstevníků, vytváření atmosféry pohody a klidu bez strachu a nejistoty,
- pečovat o duševní zdraví

7.3 Krátkodobé cíle

- pokračovat v pravidelných schůzkách Školního preventivního týmu pod vedením ředitele školy a zajistit účinnou pomoc třídním učitelům a navrhnout možnosti řešení aktuálních problémů,
- apelovat na třídní učitele, aby včas podchytili problémy v třídním kolektivu (negativní vztahy, neplnění školních povinností a počátky záškoláctví) a informovali ŠMP, VP nebo ředitele školy,
- aktivně vyhledávat a pracovat se žáky, kteří jsou ohroženi školním neúspěchem a zaměřit se na zlepšení prospěchu (zlepšením prospěchu se takélepší sebevědomí žáka a jeho postoj k učení),
- zvýšit povědomí o práci ŠMP a nabídnout pomoc jednotlivým žákům nebo třídám,
- informovat rodiče na první třídní schůzce o možnosti získávání informací a rad v oblasti prevence rizikového chování v rámci konzultačních hodin ŠMP,

- dotazníkovým šetřením směřovaným k našim žákům zjistit aktuální stav rizikového chování,
- pokračovat v prohlubování znalostí ohledně bezpečného pohybu na sociálních sítích a upevnit si návyk zdravého užívání moderních technologií rovněž díky žakovskému projektu Kraje pro bezpečný internet,
- u žáků, kteří mají sklony k záškoláctví, posilovat návyk pravidelně docházet do školy a plnit školní povinnosti, jak to ukládá školní řád, a společně ve spolupráci s organizacemi a odborníky podporovat toto chování,
- vést žáky k negativnímu postoji k užívání tabákových výrobků,
- upevňovat zdravé vztahy mezi žáky, využívat aktuální nabídky preventivních programů ze strany PPP, Mozaiky a jiných subjektů věnující se preventivní péči.

8 Metody práce

- tradiční metody (výklad, předávání informací...),
- vyhledávání informací žáky, jejich zpracování a předávání svým spolužákům,
- hraní rolí,
- skupinová práce,
- diskuse s žáky a obhajoba názorů,
- využívání audiovizuálních pořadů,
- besedy, exkurze,
- prožitkové formy vyučování,
- komunitní kruh,
- simulační hry,
- relaxační techniky,
- brainstorming,
- adaptační kurzy, školy v přírodě, lyžařský kurz,
- projekty různého rozsahu,
- podchycování zájmů žáků o určité činnosti – sport (reprezentace školy), kroužky, literatura (soutěž v recitaci, čtenářské dílny), výtvarné činnosti, olympiády a další soutěže.

9 Realizace preventivního programu:

9.1 Aktivity organizované v rámci vyučování

9.1.1 ve školních předmětech

Témata z oblasti prevence rizikového chování jsou zařazena především do těchto předmětů: prvouka, etická výchova, přírodověda, občanská výchova, výchova ke zdraví, chemie a přírodopis.

Tabulka č. 2

Ročník	Předmět	Téma	Termín
1.	Prvouka	Dopravní výchova	září
		Rodina	listopad
		Péče o zdraví, nemoc, lidské tělo	únor
		Výživa	
	Etická výchova	Komunikace	
		Prosociální chování	
		Úcta k sobě a k druhým	
2.	Prvouka	Naše tělo, zdraví	leden
		Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě	únor
		Dětská krizová centra	
		Sexuální výchova – průběžně	
	Etická výchova	Komunikace	
		Prosociální chování	
3.	Prvouka	Chování v rizikových situacích	září
		Nebezpečí internetu	
		Zásady slušného chování	
		Dopravní výchova	
		Funkce rodiny, problémy v rodině	prosinec
		Adopce	
		Zdraví	květen
		Naše tělo, intimní hygiena	
		Sebepoznání	
		Respekt k odlišnostem	
		Péče o zdraví	
		Sexuální výchova – průběžně	
	Etická výchova	Verbální a neverbální komunikace	
		Prosociální chování	
		Pozitivní hodnocení sebe i druhých	
4.	Přírodověda	Základy prevence pohlavních nemocí	červen
	Etická výchova	Vztahy v rodině	září
		Náhradní rodinná péče	
		Soužití lidí (mezilidské vztahy)	říjen
		Životní dovednosti (porozumění)	
		Pravidla slušného chování v rodině	
		Odmítání nesnášenlivosti	listopad
		Pomáhejme si	
		Komunikace s dospělými a s vrstevníky	
		Pravidla společenského chování	prosinec

		Sebezpoznání a sebepojetí	
		Pozitivní hodnocení sebe i druhých	leden
		Šikana	březen
		Řešení konfliktů	
		Humanitární pomoc	květen
		Kyberšikana	červen
5.	Přírodověda	Sexuální výchova	únor
		Lidské tělo a jeho ochrana	
		Vztahy mezi lidmi	
		Konflikty a jejich řešení	
		Rozmnožování	duben
		Prevence pohlavního zneužívání	
		Ochrana před přenosnými chorobami	
	Etická výchova	Právo a spravedlnost	září
		Základní lidská práva, práva dítěte	
		Diskriminace	
		Odmítací techniky jako prevence syndromu CAN	
		Komunikace verbální a neverbální	říjen
		Šikana, agrese	
		Linka bezpečí	listopad
		Pravidla bezpečné komunikace na internetu	prosinec
		Sexualita a sdělovací prostředky	
		Kritické čtení a vnímání mediálního sdělení	
		Prosociální chování	únor
		Poznávání a pozitivní hodnocení sebe sama	březen
		Poznávání a pozitivní hodnocení druhých	
		Schopnost odmítat pobídky k podvodu, krádeži	květen
		Úcta ke starším lidem, postiženým, nemocným	červen
6.	Občanská výchova	Manželství a rodina	říjen, listopad
		Škola a pravidla	prosinec
		Miniúvod do lidských práv	květen
	Etická výchova	Otevřená a citlivá komunikace	září, říjen
		Rozhodnost a řešení problémů	listopad
		Fair play	prosinec
		Média a jejich vliv na člověka	leden
		Rodina, ve které žiji	únor, březen
		Etika a ochrana ŽP	duben
		Dospívání	květen
7.	Občanská výchova	Komunikace	říjen
		Pravidla slušného chování	prosinec

		Tolerance k národnostním menšinám	duben
		Lidská práva	květen
		Morálka a mravnost	červen
	Etická výchova	Mezilidské vztahy a komunikace	září, říjen
		Pozitivní hodnocení sebe	listopad
		Pozitivní hodnocení druhých	prosinec
		Reálné a zobrazené vzory	únor, březen
		Asertivita	duben, květen
		Prosociálnost za ztížených podmínek	červen
	Výchova ke zdraví	Osobnost (sebeovládání, vztah k druhým)	září
		Komunikace (umění říci ne)	říjen
		Zdravý způsob života a péče o zdraví	listopad
		Civilizační choroby	prosinec
		Dodržování pravidel bezpečnosti	
		Ochrana zdraví, první pomoc	
		Člověk a výživa	leden
		Poruchy příjmu potravy	únor
		Příčiny vzniku závislosti	
		Drogy, alkoholismus	březen
		Kouření, gambling, závislost na internetu	duben
		Šikana, agresivní chování	květen
		Sexuální výchova	
		Choroby přenosné pohlavním stykem	červen
8.	Občanská výchova	Osobnost (sebepojetí, sebepoznání)	září, říjen
		Člověk v sociálních vztazích	leden
		Pravidla zdravého života	
		Ochrana před nemocemi	
		Právní minimum	březen
	Etická výchova	Důstojnost lidské osoby	září
		Komunikace citů	říjen, listopad
		Asertivita	prosinec, leden
		Sexuální zdraví	únor
		Média a jejich vliv na člověka	březen
		Komplexní prosociálnost	duben
		Etické cnosti	červen
	Přírodopis	Nakažlivé choroby	prosinec
	Chemie	Jedovaté oxidy	březen
9.	Občanská výchova	Občan a právo	prosinec
		Děti a paragrafy	březen
	Etická výchova	Sociální empatie	září

		Asertivita ve skupině	říjen, listopad
		Já jako potencionální vzor pro druhé	prosinec
		Komplexní prosociálnost a rozvojová pomoc	leden, únor
		Duchovní rozměr člověka	březen
		Etická stránka lidské sexuality	duben
		Etické ctnosti	květen, červen
9.	Chemie	Alkoholy	leden
		Výživa (cukry, tuky, bílkoviny)	duben
		Drogy, léčiva	květen

Znalostní kompetence žáků:

1. - 3. ročník

- žáci uplatňují základní dovednosti a návyky související se zdravím a jeho preventivní ochranou,
- dokážou pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu a užíváním drog a léků,
- umí přivolat pomoc a ošetřit drobná zranění,
- respektují spolužáky s jejich přednostmi i nedostatky,
- znají základní pravidla účastníků silničního provozu,
- odmítají všechny formy násilí, vědí, kde hledat pomoc.

4. – 5. ročník

- uplatňují účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví,
- předvedou v modelových situacích osvojené způsoby odmítání návykových látek,
- znají svá práva a vědí, na koho se obrátit v případě, že jsou porušována,
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc,
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti,
- znají činnosti, které vedou ke zdravému životnímu stylu,
- znají zdravotní a sociální rizika návykových látek,
- mají povědomost o tom, že jednání ohrožující druhé je protiprávní.

6. – 9. ročník

- uvědomují si svá práva i povinnosti,
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů,
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnosti za něj,
- v rámci školního života dovedou uplatňovat vhodné způsoby chování a komunikace a případné neshody řešit nenásilným způsobem,
- seznámí se s různými způsoby řešení konfliktu, učí se předcházet zbytečným neshodám,
- popíší, jak lze usměrňovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru,
- osvojí si pojmy mravnost, morálka, mravní jednání,
- uplatňují osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi,
- respektují rovnost všech lidí uplatňovat svá práva a nepoškozovat práva druhých,

- rozpoznají netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujmají aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti,
- dokážou zhodnotit význam zdraví jako předpoklad smysluplného života,
- umí odlišit vhodné stravovací návyky od nevhodných,
- vědí co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci,
- porozumí příčinám poruch příjmu potravy a hledají účinná preventivní opatření,
- analyzují různé druhy závislostí a znají možné způsoby prevence před nimi,
- uvědomují si možné příčiny vzniku závislostí a hledají možnosti jejich odstraňování,
- dokážou zhodnotit negativní dopad užívání legálních i nelegálních drog na zdraví člověka,
- vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt,
- vědí, že zneužívání dítěte a sexuální zneužívání je trestné,
- uvědomují si plnou zodpovědnost za svůj sexuální život z hlediska zdraví a etiky,
- vědí, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít,
- dokážou komunikovat se specializovanými službami (linka důvěry, krizová centra).

Dle aktuální situace:

9.1.2 přednášky a besedy

- besedy s Městskou policií HK,
- besedy s Policií ČR,
- besedy v knihovně,
- besedy se zástupci středních škol a učilišť,
- návštěva Úřadu práce,
- další dle nabídky.

9.1.3 účast ve znalostních a sportovních soutěžích (jednotliví vyučující)

- olympiády (ČJ, M, Z, Př, Ch, D, Aj),
- recitační soutěž,
- pěvecká soutěž,
- matematické soutěže - Pythagoriáda, Klokán,
- výtvarné soutěže,
- sportovní soutěže (florbal, fotbal, vybíjená, přespolní běh, atletika, plavání ...),
- účast v ostatních soutěžích dle aktuální nabídky.

9.1.4 akce směřující k oživení klimatu ve škole

Projektový den – v průběhu školního roku,

- Mikuláš – prosinec 2025,
- vánoční prodejní výstava – prosinec 2025,
- koncert ke Dni matek – květen 2026
- rozloučení se žáky 9. ročníku a pasování nových prvňáčků – červen 2026,

- Den dětí – červen 2026,
- Sportovní den – červen 2026
- kurz ochrany člověka za mimořádných událostí (organizace: Milena Strnadová) – červen 2026.

9.1.5 akce zlepšující klima v třídních kolektivech

- výlety,
- školy v přírodě,
- exkurze, besedy
- adaptační kurzy,
- lyžařský výcvik.

9.1.6 žakovský parlament

- pravidelné schůzky pod vedením Mgr. Imricha Dioszegiho

9.2 **Aktivity organizované mimo dobu vyučování**

9.2.1 školní družina

- návštěva filmových představení,
- besedy,
- exkurze,
- výlety.

9.2.2 kroužky nabízené Spolkem rodičů a přátel školy a dalšími subjekty (bude upraveno dle nabídky kroužků)

- příprava k přijímacím zkouškám z českého jazyka pro 9. roč.,
- příprava k přijímacím zkouškám z matematiky pro 9. roč.,
- keramika 1. – 9. roč.,
- florbal,
- deskové hry,
- míčové a sportovní hry,
- flétna,
- aerobik,
- případně další dle nabídky.

9.2.3 sběr a třídění PET lahví (p. uč. Slanina)

9.2.4 sběr starého papíru a elektroodpadu (p. Novák)

9.3 Spolupráce s rodiči

- třídní schůzky,
- nabídka konzultačních hodin (výchovný poradce, školní metodik prevence, třídní učitelé i jednotliví vyučující),
- nabídka propagačních materiálů týkajících se prevence rizikového chování a kontaktů na odborníky poskytující včasnou intervenci při výskytu rizikového chování,
- nabídky besed pro rodiče,
- Spolek rodičů a přátel školy,
- dny otevřených dveří,
- zápisy „nanečisto“ pro budoucí prvňáčky,
- společné akce pro rodiče a děti,
- webové stránky školy (www.mandyska.cz),
- informační nástěnky.

9.4 Vzdělávání pedagogů

- účast výchovného poradce, školního metodika prevence a ostatních pedagogů na seminářích a kurzech k problematice rizikového chování,
- samostudium (odborná literatura, tisk, film, internet),
- konzultace pedagogů s metodikem prevence,
- metodik prevence předává ostatním pedagogům informace o změnách a novinkách v rámci prevence rizikového chování.

9.5 Konzultační hodiny

p. Matoušková (výchovný poradce)	středa	14:00 – 15:00
p. Najmanová (metodik prevence 1. stupeň)	úterý	15:00 – 16:00
p. Novák (metodik prevence 2. stupeň)	pondělí	13:30 - 14:30
p. Kykalová (pedagog terapeut)	pondělí	8:00 – 15:30
p. Jeníková (školní speciální pedagog)	úterý	12:50 – 13:50

schránka důvěry – umístěna v 1. patře (pavilon U2)
webová schránka důvěry (na webu školy)

10 Závěr

Preventivní program je součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu školní docházky. K dosažení efektivnosti programu je důležitá úzká spolupráce všech článků, které se na prevenci podílí, a to jak pedagogického sboru, tak i žáků, rodičů a dalších odborníků. Pokud se rozhodneme preventivně působit, musíme si uvědomit, že jde o dlouhodobý a nikdy nekončící proces, u kterého nemůžeme v žádném případě očekávat okamžité výsledky. Postupovat musíme drobnými kroky a nezbyvá nám, než se radovat i ze sebemenších úspěchů. Efektivita našeho působení se mnohdy projeví až tehdy, když naši

žáci opustí školu a jsou schopni se plnohodnotně uplatnit v konkurenční společnosti svých vrstevníků.

Cílem našeho preventivního programu je tedy snaha vybavit žáka informacemi, ale hlavně schopností, vůlí a rozumovými předpoklady ubránit se negativním vlivům společnosti a vyhnout se tak rizikovému chování.

Příloha č. 1: ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANOVÁNÍ

Charakteristika šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Rovněž se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Je to zneužití informačních a komunikačních technologií, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

Za šikanování se nepovažuje škádlení a jednorázová agrese.

Pocit bezpečí každého jedince a jeho začlenění do třídního kolektivu je základní podmínkou vytváření produktivního prostředí a dobrého sociálního klimatu třídy a školy. Naší povinností je předcházet všem náznakům násilí a šikanování. Šikanování v jakékoli formě a podobě nesmí být pracovníky školy akceptováno. Samotní pedagogičtí pracovníci nesmí svým jednáním s některými žáky a chováním vůči nim podněcovat zhoršování vztahů směřující k šikanování těchto žáků jejich spolužáky.

Projevy šikanování

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany patří:

- Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí IT technologií)
- Fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti)
- Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.)

Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech může nabýt i rysy organizovaného zločinu.

Přímé a nepřímé varovné signály šikanování

Podstatnou vlastností šikany je skrytost. Ta je dána tím, že odhalení šikany brání z rozličných důvodů všichni účastníci vyšetřování včetně oběti. Z tohoto důvodu je důležité umět rozpoznat přímé a nepřímé signály šikany.

Nepřímé signály šikanování mohou být např.:

Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.

Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.

O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.

Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
Stává se uzavřeným.
Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
Mívá zašpiněný nebo poškozený oděv.
Stále postrádá nějaké své věci.
Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
Objevují se u něho odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Přímé signály šikanování mohou být např.:

Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet.
Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným nebo pohrdavým tónem.
Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
Honění, strkání, šťouchání, kopání, rány, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Rodiče žáků se doporučuje upozornit zejména na to, aby si všímali těchto možných příznaků šikanování:

Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
Nechť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach.
Ztráta chuti k jídlu.
Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem.
Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. „Nechte mě!“
Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě.
Odmítá svěřit se s tím, co jej trápí.
Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.

Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat. (manipulace s teploměrem apod.)
Dítě se vyhýbá docházce do školy.
Dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

Odpovědnost školy

V souladu s ustanovením § 29 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, jsou školy a školská zařízení povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování.

Z tohoto důvodu musí pedagogičtí pracovníci šikanování mezi žáky předcházet, jeho projevy neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc.

Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

- Dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR.
- Dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí.
- Škola ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že se ohrožuje svým jednáním samo.

Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestného činu apod.

Škola a prevence šikanování

Základem prevence šikanování a násilí je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky a mezi žáky a učiteli. Škola usiluje o vytváření bezpečného prostředí a za tím účelem:

- podporuje solidaritu a toleranci,
- podporuje vědomí sounáležitosti
- posiluje a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy
- uplatňuje spolupráci mezi dětmi a rozvíjí jejich vzájemný respekt
- rozvíjí jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.

Pedagogičtí pracovníci vedou důsledně a systematicky žáky a studenty k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech, respektujících identitu

a individualitu žáka. Pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka. Všichni pedagogičtí pracovníci by měli vnímat vztahy mezi žáky a atmosféru v třídních kolektivech, kde působí, jako nedílnou a velmi důležitou součást své práce. Důležité aktivity školy nelze spojovat jen s určitým vyučovacím předmětem nebo skupinou předmětů. Vztahy a chování pedagogických i nepedagogických pracovníků vůči sobě a vůči žákům, ovlivňují chování žáků.

Ve školním řádu budou jasně stanovena pravidla chování včetně sankcí za jejich porušení.

Program proti šikanování

Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí. Důležité je zaměřit se na oblast komunikace a vztahů mezi žáky ve třídách, a to bez ohledu na to, zda tam k projevům šikany již došlo či ne.

Doplňkovou součástí programu je **krizový plán**, který eliminuje či minimalizuje škody v případě, že k šikanování ve školním prostředí dojde. Tento krizový plán objasňuje především specifický postup a způsob řešení šikany.

Rozpracovává dva typy scénářů:

- První zahrnuje situace, které škola zvládne řešit vlastními silami. Do této skupiny patří postupy pro počáteční stadia šikanování a rámcový třídní program pro řešení zárodečného stadia šikanování.
- Druhý zahrnuje situace, kdy škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a policií. Sem patří řešení případů pokročilé a nestandardní šikany, např. výbuchu skupinového násilí vůči oběti.

Trestně-právní hledisko šikany

V zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), ani v jiném zákoně není šikana sama o sobě definována jako trestný čin nebo přestupek, přesto šikana může svým charakterem naplňovat znaky některého z přestupků či trestných činů.

Postupy řešení šikanování

Odhalení šikany bývá obtížné. Významnou roli při jejím zjišťování hraje strach, a to nejen strach obětí, ale i pachatelů a dalších účastníků. Strach vytváří obvykle prostředí „solidarity“ agresorů i postižených.

Účinné a bezpečné vyšetření šikany vychází z kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování. Existuje rozdíl mezi vyšetřováním počátečních a pokročilých stádií šikanování.

Při řešení by se škola měla vyvarovat těchto nevhodných postupů:

- přehlížení, bagatelizací agresivního nebo násilného chování,
- odkazování na to, aby si oběť svoji situaci řešila sama, „postavila se jí“,
- nucení žáků, aby veřejně řekli, co viděli nebo se veřejně ihned na místě omlouvali,
- vedení rozhovoru s žákem o situaci před ostatními žáky, vedení rozhovorů žáků zapojených do šikany společně,

- nedostatečného vyhodnocení závažnosti problému a z toho plynoucí volby neadekvátních postupů nebo nepřiměřeného trestu,
- emotivního řešení problému (k řešení problému je třeba přistupovat věcně),
- agresivního řešení problému (např. násilím),
- příliš autoritativního řešení (např. zastrašováním nebo vyhrožováním), což může vést spíše ke zhoršení situace, případně ke skrytějším formám šikany, nebo i k jinému rizikovému jednání,
- řešení i méně závažného rizikového chování v součinnosti s policií (zbytečná kriminalizace útočníka),
- automatického obviňování oběti (sekundární viktimizace),
- vyhýbání se problematickým aktivitám jako zdrojům budoucí šikany.

Metody vyšetřování šikanování:

a) Situace, které zvládne škola řešit sama:

Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu:

1. Kontaktovat metodika prevence nebo výchovného poradce.
2. Rozhovor s těmi, kteří na šikanování upozornili, a s oběťmi.
3. Nalezení vhodných svědků.
4. Individuální rozhovory se svědky.
5. Zajištění ochrany obětem.
6. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.
7. Realizace vhodné metody: a) Metoda usmíření
b) Metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise)
8. Třídní hodina a) Efekt metody usmíření
b) Oznámení potrestání agresorů
9. Rozhovor s rodiči oběti a agresora
10. Práce s celou třídou

b) Situace, které škola nezvládne řešit sama:

Scénář pro výbuch pokročilé šikany – Poplachový plán pro tzv. školní lynčování

První (alarmující) kroky pomoci

1. Zvládnutí vlastního šoku – odhad závažnosti a formy šikany
2. Bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

Příprava podmínek pro vyšetřování

3. Zalarmování ostatních pedagogů včetně metodika prevence a výchovného poradce a informování vedení školy
4. Zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi
5. Pokračující pomoc oběti (případně přivolání lékaře)
6. Oznámení na policii, paralelně navázání kontaktu se specialistou na šikanování, předání informace rodičům

Vyšetřování

7. Rozhovor s obětí a informátory
8. Nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků

9. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky

10. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora s obětí

V rámci první pomoci je nutné při pokročilé šikaně spolupracovat s dalšími institucemi a orgány, a to zejména s pedagogicko-psychologickou poradnou, střediskem výchovné péče, orgánem sociálně právní ochrany dítěte, Policií ČR.

V případě negativních dopadů šikanování na oběť je nutné zprostředkovat jí péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče nebo dalších odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Nápravná opatření

Běžná výchovná opatření pro potrestání agresorů:

- Výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy)
- Snížení známky z chování
- Převedení do jiné třídy

V mimořádných případech lze užít další opatření:

- Škola doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP, případně doporučí realizovat dobrovolný pobyt žáka v diagnostickém ústavu
- Škola podá návrh orgánu sociálně-právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

Škola bude nadále pracovat s agresorem i s obětí šikany. V případě potřeby doporučí zákonnému zástupci péči dítěte PPP, SVP nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli.

Spolupráce s rodiči

Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků, jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání s rodiči dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací.

Šikana zaměřená na učitele – jak ji předcházet a jak ji řešit

a) Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako celostní a multidimenzionální problém, který se týká všech členů školy. Není pouze výsledkem osobnostních charakteristik učitele nebo jeho sociálních či pedagogických kompetencí, jak bývá někdy interpretována. Neměla by být, proto v žádném případě považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga, kterou by si měl vyřešit sám. Odpovědnost za prevenci a řešení šikany nese vedení školy, potažmo také zřizovatel.

b) Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a žák/student se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele. Tato forma šikany je tedy charakteristická tím, že strana s nižším statusem a nižší mírou formálně přidělené moci ubližuje straně s vyšším statusem a formální autoritou.

c) Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorách, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.

d) Je zapotřebí mít na paměti, že šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog, který dobře zná svůj předmět, ovládá třídní management a má dobré pedagogické schopnosti. Ani takový pedagog nemusí disponovat kapacitou zamezit některým šikanujícím projevům vůči sobě. Pedagog může vnímat situaci, kdy je šikanován žáky, jako stigma a pociťuje stud a selhání, což mu zároveň často brání vyhledat pomoc u kolegů, vedení školy nebo ve svém okolí. V řešení situace pak pedagoga také oslabuje obecně zažitý mylný názor, že kompetentní pedagogové problém s udržováním kontroly ve třídě nemají. Učitelé se tak mohou ocitnout v paradoxní situaci, ve které jsou činěni zodpovědnými za násilí, které je namířeno proti nim samotným. Je zapotřebí, aby škola vytvořila bezpečné prostředí a atmosféru důvěry, ve kterém bude tento druh rizika – šikana učitele – uznán a budou nastaveny mechanismy a postupy (krizový plán) k ochraně pedagogů a k účinné prevenci a řešení takového chování, se kterými budou všichni žáci, pedagogové a zákonní zástupci seznámeni.

e) Agresivní chování s cílem ublížit učiteli ze strany vedení (nejčastěji jako *bossing*), kolegů (nejčastěji jako *mobbing*), podřízených kolegů (nejčastěji jako *staffing*), nebo šikana ze strany zákonných zástupců nebude předmětem tohoto metodického pokynu, protože postrádá aspekt rizikového chování žáků. Tyto formy šikany patří do pracovněprávní problematiky a postupy řešení vymezuje zákoník práce, případně trestní zákoník či občanský zákoník.

f) Specifika pro prevenci šikany zaměřené na učitele

Pro prevenci šikany zaměřené na učitele platí tato doporučení:

- Prevence stojí na celoškolském přístupu, který akcentuje dobré sociální klima, připouští riziko výskytu šikany učitele ve škole, otevřeně takové chování odmítá a realizuje prevenci případně intervenci, pokud k výskytu dojde. Uvědomění si rizika a jeho deklarace může významně snížit rozvoj šikany.
- Vedení školy vyjadřuje pedagogům podporu, oceňuje jejich práci, vytváří atmosféru důvěry, podporuje spolupráci v pedagogickém sboru a zastává nekonfliktní způsob řešení problémů.
- Škola má jasně stanovený způsob, jakým mají pedagogové podezření na šikanu své osoby nebo kolegy, nebo oznámení o šikaně podat, komu a jak s tím bude nakládáno.
- Pedagog nastavuje a uplatňuje jasná pravidla ve třídě; na konflikt nebo nerespektování reaguje včas, pracuje s pravidly v chování a používá stanovené důsledky jejich nerespektování konzistentně; vyhýbá se řešení konfliktu a konfrontací ze strany žáka před celou třídou, usměrňuje řešení na individuální konzultaci; vyhýbá se konfrontačnímu tónu.
- Pedagog posiluje zapojení žáků/studentů do výuky, dává jim na výběr, činí úkoly a výuku pro žáky/studenty zajímavými, propojuje výuku s běžným životem a potřebami

žáků; jeho výklad a očekávání jsou pro žáky srozumitelné, odpovídají obtížnosti, kterou mohou zvládnout apod.

- Očekává úspěch u všech žáků a podporuje je, dává žákům zpětnou vazbu k tomu, co udělali dobře, staví na silných stránkách žáků.
- Nezpůsobuje ponížení nebo zesměšnění žáka před třídou; při hodnocení žáka zachovává jeho důstojnost.
- Všimá si změn v náladě, emocích a v chování žáků a včas na ně reaguje.
- Problémy neřeší sám, ale ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm, případně s vedením školy.
- Všimá si prosociálního a kooperativního chování žáků a oceňuje je; podporuje kooperaci mezi žáky a prostředím, kde se každý žák/student cítí přijatý.

Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele

Pro řešení šikany zaměřené na učitele platí tyto zásady:

- Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních. Nelze očekávat, že situaci, kterou lze klasifikovat jako šikanu, vyřeší pedagog v pozici oběti sám. Proto je zapotřebí, aby tuto skutečnost škola neočekávala a nevyžadovala. Naopak je zapotřebí, aby podporovala své pedagogy k vyhledání pomoci, zajistila bezpečí pro pedagoga a řešila vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy.
- Škola musí mít připravený krizový plán, ve kterém bude specifikováno, jak se v situaci naplnění tohoto rizika zachová, jakou roli a možnosti řešení krizové situace má sám pedagog, jakou roli vedení školy, školní poradenské pracoviště apod. Plán rovněž zahrnuje pokyny pro zajištění bezpečí pro ohroženého pedagoga a žáky.
- V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem/žáky se pedagog řídí krizovým plánem školy. Pokud je tento plán nedostatečný, zajistí si pedagog pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy pro zajištění dohledu ve třídě, případně izolaci agresora a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě vyžaduje-li to situace.
- Je zapotřebí, aby pedagog sám, jeho kolegové i vedení školy porozuměli tomu, že pedagog byl vystaven traumatickému zážitku. Tento zážitek může být bolestným i pro svědky (kolegy nebo žáky ve třídě). Je proto zapotřebí dovolit si čas na zpracování šoku, neobviňovat se, vyhledat si pro sebe sociální podporu od kolegů, přátel, rodiny, monitorovat u sebe znaky stresu, které se mohou objevit i později (např. problémy se spánkem, pozorností, úzkostí, zvýšená citlivost, nechuť k jídlu nebo naopak) a případně vyhledat pro sebe odbornou pomoc.
- Šikana pedagoga bývá často spojena s šikanou mezi žáky. Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.
- Pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě (jedná se o program selektivní nebo indikované primární prevence, nikoli všeobecné prevence).
- Stejně jako u šikany mezi žáky i zde je potřeba, aby po takové situaci škola revidovala mechanismy a postupy (krizový plán), aby bylo zřejmé, jak zacházet s případnými podobnými situacemi v budoucnu.
- V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce.

ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI KYBERŠIKANĚ

Charakteristika kyberšikany:

Kyberšikanu definujeme jako zneužití ICT, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určují její závažnost. Oproti šikaně tváří v tvář má kyberšikana mnohem větší dosah, čímž ještě více zhoršuje prožívání oběti.

Nejčastější motivy kyberagresora:

- Snaží se ovládat druhé prostřednictvím strachu, touží po moci. Obvykle potřebuje pro svou činnost publikum.
- Znuděný, hledá zábavu, narcistický. Kyberšikana je obvykle páchána ve skupině, nebo je ve skupině alespoň plánována.
- Bere právo do svých rukou. Pracují většinou sami, ale mohou své aktivity a motivy sdílet se svými nejbližšími přáteli.
- Má tendenci odpovídat ve vzteku nebo frustraci – pomsta, kompenzace.
- Má sklon vystupovat na internetu jako někdo jiný. Zneužívat ICT technologie, bez vědomí závažnosti tohoto jednání.

Typické rysy kyberšikany:

- je časově neomezená – útočník může oběť obtěžovat 24 hodin denně
- publikum je široké – kdokoliv,
- obsah se šíří velmi rychle – prostřednictvím informačních technologií,
- anonymita pachatelů – je zpravidla obtížné, pokud je pachatel zdatný v práci s PC, mobilem apod., vypátrat jeho identitu,
- změna pojetí osobnosti agresora x oběti – anonymita informačních technologií umožňuje útočit i zjevně fyzicky slabším jedincům na zdatné oběti,
- možná neúmyslnost – zveřejnění fotografií nemusí být vždy míněno jako útok na kohokoliv, nicméně může ve výsledku způsobit nepříjemnosti oběti.

Postup při zjištění kyberšikany odehrávající se v rámci školy

1. Informovat vedení školy, školního metodika prevence a výchovného poradce.
2. Zajistit ochranu oběti.
3. Kontaktovat operátora mobilní sítě nebo zřizovatele www stránek, profilu atd.
4. Zajistit dostupné důkazy s podporou IT kolegy.
5. Vyšetřit všechny souvislosti se zjištěným incidentem (vyslechnout oběť, agresora a případné svědky).
6. V závažnějších případech kyberšikany (kyberšikana naplňuje skutkovou podstatu trestného činu) kontaktovat Policii ČR a Orgán sociálně-právní ochrany dětí.
7. Provést zápis.
8. Zvolit takové opatření a řešení, které je odpovídající závažnosti prohřešku a důsledkům, které agresor způsobil.

9. Informovat rodiče oběti i kyberagresora. Poučit rodiče o tom, koho mohou kontaktovat (Policie ČR, OSPOD, PPP atd.). Některé případy kyberšikany nespadají do kompetence školy.
10. Žádat konečný verdikt a informace.
11. Při zapojení a následně celém prošetření případu trvat na konečném stanovisku všech zainteresovaných institucí (PČR, OSPOD...) a dalších subjektů (rodiče).
12. Při postizích agresorů postupovat v souladu se školním řádem a sankčním řádem školy.

Postup při zjištění kyberšikany odehrávající se mimo školu

Škola nemůže udělovat kázeňské tresty za činnost, která se nestala během vyučování. To ovšem neznamená, že by škola neměla kyberšikanu řešit alespoň v následujících základních bodech:

1. Zjistit informace o tom, jakých žáků, případně tříd, se případ kyberšikany týká. Zvážit provedení sociometrie v zasažených třídách.
2. Informovat rodiče oběti i kyberagresora.
3. Doporučit rodičům oběti, aby se v případě kyberšikany svého dítěte obrátili na Policii ČR, popř. podali žalobu k soudu.
4. Informovat (se souhlasem zákonných zástupců žáků) zasažené žáky o postupu při řešení kyberšikany. Sdílet jim, že škola trestat v tomto případě nemůže, a proto byl případ předán policii/soudu. Děti potřebují vědět, že za každé nepřiměřené chování přijde trest.

Seznam internetových zdrojů pro rodiče:

www.minimalizacesikany.cz
www.sikana.org
www.proti-sikane.saferinternet.cz
www.linkabezpeci.cz
www.sikana.cz

Spolupráce se specializovanými institucemi

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce nebo zástupce školy s dalšími institucemi a orgány.

Zejména:

- v resortu školství – s PPP, SVP,
- v resortu zdravotnictví – s pediatrií a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie,
- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou).

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy nebo školského zařízení oznámí tuto skutečnost Policii ČR.

Ředitel školy oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

Příloha č. 2: KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY

Škola má zpracovaný postup pro řešení rizikového chování žáků.

POSTUP ŠKOLY PŘI VÝSKYTU A KONZUMACI TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ A NIKOTINOVÝCH SÁČKŮ VE ŠKOLE

Ve vnitřních i vnějších prostorách školy je zakázáno kouřit, užívat tabákové výrobky a nikotinové sáčky (viz vyhláška a školní řád).

1. Pokud je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků či nikotinových sáčků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci školních akcí, je primárně nutné mu zabránit v další konzumaci.
2. Tabákový výrobek či nikotinový sáček je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Pedagogický pracovník o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, zejména odkud má tabákový výrobek či nikotinový sáček. Zápis založí ŠMP do své agendy.
4. V případě porušení zákazu kouření, užití tabákového výrobku či nikotinového sáčku informuje třídní učitel zákonného zástupce žáka.
5. V závažných případech (zejména s ohledem na věk a chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dětí.
6. Z konzumace tabákových výrobků či nikotinových sáčků je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem.

Legislativní rámec

Tzv. protikuřácký zákon č. 65/2017 Sb. (zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek) definuje, co je tabákový výrobek, kuřácká pomůcka, bylinný výrobek (a to i v případě, že neobsahuje tabák) určený ke kouření a elektronická cigareta. **Zakazuje prodej tabákových výrobků** a ostatních výše uvedených výrobků (včetně elektronických cigaret a jakýchkoliv jejich součástí).

Zákon dále zakazuje kouřit tabákové výrobky a užívat elektronické cigarety.

Internetové odkazy:

Nekuřátka – informační a poradenský web pro děti 1. stupně ZŠ

(provozuje Česká koalice proti tabáku, z.s.)

<http://nekuratka.cz/>

Preventivní programy organizace Jules a Jim, z.ú., zaměřené na užívání tabáku

<https://www.julesajim.cz/prevence/tatra/>

Národní linka pro odvykání kouření 800 350 000

www.bezcigaret.cz

Web Kouření zabíjí (provozuje Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti)

<https://www.koureni-zabiji.cz/>

Časté dotazy k tzv. nekuřáckému zákonu (č. 65/2017 Sb.) zodpovězené na stránkách

Ministerstva zdravotnictví ČR

https://www.mzcr.cz/dokumenty/nejcastejsi-dotazy-a-odpovedi-na-tema-noveho-tzvprotikurackeho-zakona_13109_1.html

POSTUP ŠKOLY PŘI VÝSKYTU A KONZUMACI ALKOHOLU VE ŠKOLE

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí pořádaných školou, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
4. V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a zavolá lékařskou službu první pomoci.
5. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, sepíše pedagogický pracovník o události stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí ŠMP do své agendy a vyrozumí vedení školy a zákonného zástupce žáka.
6. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
7. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů.
8. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.
9. Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dětí.
10. V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
11. Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných k užívání alkoholických nápojů.
12. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

NÁLEZ ALKOHOLU VE ŠKOLE

1. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy alkohol, postupují takto:
 - a) Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
 - b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
 - c) Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy jako případný usvědčující důkaz.
 - d) Zpracují stručný záznam o události.
2. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka alkohol, postupují takto:
 - a) Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
 - b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
 - c) O nález sepíše stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen s datem, místem a časem nález a jménem žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Rozhovoru a zápisu je přítomno vedení školy. Zápis záznamu založí ŠMP.
 - d) O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně právní ochrany dítěte.

- e) V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěn tekutinu přivolanému lékaři.

Legislativní rámec

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, je základním zákonem, který upravuje nakládání a konzumaci alkoholu. V § 2 písm. f tohoto zákona je přehledná a jasná definice **alkoholického nápoje** – jedná se o jakýkoli nápoj obsahující více než 0,5 % objemových etanolu (nealkoholické pivo je tedy ve smyslu tohoto ustanovení nealkoholickým nápojem). Zákon dále v § 11 jasně vymezuje zákaz a omezení prodeje a podávání alkoholických nápojů. Je zakázáno, mimo jiné, prodávat a podávat alkoholické nápoje: 1) ve škole a školském zařízení, nejde-li o prodej nebo podávání v prostoru školy a školského zařízení využívaného v rámci soustavné přípravy na budoucí povolání v oborech vzdělání se zaměřením na gastronomii, hotelnictví, zemědělství, potravinářství nebo potravinářskou chemii, 2) na akci určené pro osoby mladší 18 let.

Pedagogický pracovník nemůže překračovat v právních věcech své kompetence. Právní kvalifikace jednání je doménou pouze orgánů činných v trestním řízení – tedy Policie ČR, státního zástupce a soudce, nikoli školy, školského zařízení či pedagogického pracovníka.

Internetové poradny, svépomocné weby, výzkumné instituce

<http://www.drogovaporadna.cz/>
<https://www.prevcentrum.cz/nase-sluzby/webova-poradna/>
<http://poradna.adiktologie.cz/>
<http://kratke-intervence.info/>
<https://www.drogy-info.cz/>
<http://www.szu.cz/tema/podpora-zdravi/prevence-zavislosti>
<http://www.policie.cz/narodni-protidrogova-centrala-skp.aspx>
<http://www.policie.cz/clanek/drugs-forensics-bulletin-narodni-protidrogove-centraly.asp>

POSTUP ŠKOLY PŘI KONZUMACI, DISTRIBUCI NEBO NÁLEZU OMAMNÝCH A PSYCHOTROPNÍCH LÁTEK (dále jen OPL) VE ŠKOLE

KONZUMACE OPL VE ŠKOLE

1. V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
2. Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
3. Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, zda mu nehrozí nějaké nebezpečí.
4. V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
5. Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, pedagogický pracovník ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy, zápis z rozhovoru se žákem je uložen u ŠMP.

6. V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování nebo dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
7. Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů.
8. Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.
9. Škola současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte.
10. V případě zájmu žáka nebo jeho zákonných zástupců poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci.
11. Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školou. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem.
12. Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.
13. Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, respektive kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

DISTRIBUCE OPL VE ŠKOLE

1. Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
2. Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo jako trestný čin. Toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih.
3. Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti vyrozumět Policii ČR.
4. Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně právní ochrany dítěte.
5. Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsaným níže.

NÁLEZ OPL VE ŠKOLE

- A. V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:
 1. Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
 2. O nález ihned uvědomí vedení školy.
 3. Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nález. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.
 4. O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

- B. V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:
1. Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
 2. O nález ihned uvědomí vedení školy.
 3. O nález sepíše záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, s datem, místem a časem nálezů a jménem žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena, nebo který látku odevzdal. V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomno vedení školy.
 4. O nález škola vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
 5. V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem přivolanému lékaři.
- C. V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto:
1. Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
 2. Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
 3. Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

Legislativní rámec

Přehled předpisů legislativní i nelegislativní povahy z oblasti primární prevence užívání návykových látek lze najít na internetových stránkách MŠMT:

<http://www.prevence-info.cz/legislativa/prehled/trch/uzivani%20navykovych%20latek>

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů;

Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů;

zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Internetové portály

<http://www.prevence-info.cz>

<http://www.drogy-info.cz/>

<http://www.adiktologie.cz/>

http://www.emcdda.europa.eu/topics/prevention_en

<https://www.drugabuse.gov/related-topics/prevention>

<http://www.nuv.cz/t/pprch>

<http://www.policie.cz/narodni-protidrogova-centrala-skpv.aspx>

POSTUP ŠKOLY PŘI ŘEŠENÍ ZÁŠKOLÁCTVÍ

Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni dokládat důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem (zákon 561/2004).

1. Zákonný zástupce žáka je povinen omluvit nepřítomnost svého dítěte ve vyučování do třetího dne od zahájení absence třídnímu učiteli.
2. Omluva je platná pouze od zákonných zástupců žáka. Škola může v případech častější absence vyžadovat potvrzení od lékaře. U problémových žáků lze omlouvání lékařem dohodnout s odborem sociální péče.
3. O mimořádné uvolnění žádají rodiče předem. Jeden den omlouvá třídní učitel, dobu delší, než jeden den omlouvá ředitel školy. Žádost podávají zákonní zástupci žáka řediteli školy na formuláři, který se nachází na webových stránkách školy.
4. Pokud má třídní učitel přesvědčivé důkazy o záškoláctví, nemusí uznat omluvenku zákonných zástupců nebo ji eviduje jako „skryté záškoláctví“. V případě opakování škola informuje oddělení sociálně právní ochrany dětí. Všechny tyto skutečnosti třídní učitel nejprve projedná se zákonnými zástupci žáka a sepíše záznam, informuje výchovného poradce a metodika prevence.

POSTUP ŠKOLY PŘI NEOMLUVENÉ ABSENCI

1. O zvýšené či neomluvené absenci informuje třídní učitel vždy ŠMP.
2. Rozsah neomluvené absence se hodnotí vždy za každé čtvrtletí školního roku.
3. Při neomluvené absenci do 10 hodin u žáka 1. stupně a do 12 hodin u žáka 2. stupně třídní učitel kontaktuje zákonného zástupce a věc řeší s ním formou pohovoru. Třídní učitel projedná důvod nepřítomnosti žáka se zákonným zástupcem a upozorní ho na povinnost omlouvání stanovenou zákonem. Provede zápis z pohovoru, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem žáka.
4. Pokud má žák 1. stupně více než 10 neomluvených hodin a žák 2. stupně více než 12 neomluvených hodin za dané období školního roku, svolává ředitel školy školní výchovnou komisi. Podle závažnosti absence žáka se výchovné komise účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce a případně další odborníci. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají.
5. V případě, že neomluvená absence žáka 1. stupně přesáhne 25 hodin a žáka 2. stupně 30 hodin v daném čtvrtletí školního roku, škola podává podnět k zahájení řízení o přestupku. Spolu s oznámením škola zašle související dokumentaci.
6. Podle §10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, je škola povinna bez zbytečného odkladu informovat orgán sociálně právní ochrany dětí, pokud se dozví o skutečnostech uvedených v §6 téhož zákona (zanedbávání školní docházky, nemravný život, zneužívání návykových látek, násilí), a to v případě, že trvají takovou dobu a jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí.
7. Na Policii ČR se škola obrací v případě, že neomluvená absence činí 100 a více hodin.
8. V případě neomluvené absence budou individuálně posuzovány její příčiny. Žákovi bude uděleno za neomluvenou absenci kázeňské opatření dle sankčního řádu školy v případě, že bude pochybení na straně žáka.

POSTUP ŠKOLY PŘI ŘEŠENÍ KRÁDEŽE

Škola žákům doporučuje cenné věci, které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním do školy nenosit, případně je mohou odkládat na místa k tomu určená, např. u třídního učitele.

1. Při nahlášení krádeže sepiše třídní učitel zprávu o této události na základě výpovědi poškozeného.
2. Škola dále věc předává policii nebo informuje o této možnosti zákonné zástupce poškozeného žáka.
3. V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně právní ochrany dětí a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

POSTUP ŠKOLY PŘI ŘEŠENÍ NETOLISMU

Termínem netolismus označujeme závislost na tzv. virtuálních drogách. Mezi ně patří zejména: počítačové hry, sociální sítě, internetové služby (různé formy chatu), virální videa, mobilní telefony, televize aj.

1. V případě, že má učitel u žáka podezření na některou z forem netolismu, seznámí s touto skutečností školního metodika prevence, třídního učitele a vedení školy.
2. Školní metodik prevence nabídne žákovi adekvátní pomoc. Tou může být především zprostředkování kontaktů na odborná zařízení a podpora žáka při řešení obtížných situací, které mu jeho rizikové chování přináší.
3. Školní metodik prevence současně informuje zákonné zástupce.
4. Zákonným zástupcům nabídne pomoc a předá databázi institucí zabývajících se touto problematikou (pedagogicko-psychologická poradna, středisko výchovné péče, odborná zdravotnická zařízení, nestátní organizace orientované na danou problematiku).

POSTUP ŠKOLY PŘI ŘEŠENÍ SEBEPOŠKOZOVÁNÍ

Sebepoškozování je komplexní autoagresivní chování, které na rozdíl od sebevraždy nemá fatální následky a které lze nejlépe chápat jako nezralou odpověď na akutní anebo chronický stres, nezvladatelné emoce či myšlenkové pochody.

Nejčastěji pozorovaným sebepoškozujícím chováním je řezání (žiletkou, střepem atd.), pálení kůže, škrábání, píchání jehlou, rozrušování hojících se ran, značkování rozpáleným kovem nebo například značkovací pistolí, obušování popálené kůže, kousání, údery, nárazy, dloubání, tahání kůže a vlasů/ochlupení a další.

1. Pokud má učitel u žáka podezření na některou z forem sebepoškozování, oznámí tuto skutečnost neprodleně školnímu metodikovi prevence, třídnímu učiteli a vedení školy. V případě přímého rizika vážného zranění nebo smrti následkem sebepoškození je namístě okamžitá, i nedobrovolná hospitalizace na psychiatrii – při odmítání hospitalizace bývá nutná asistence Policie ČR.
2. Školní metodik prevence kontaktuje rodinu a zahájí systematickou spolupráci.
3. Školní metodik prevence se společně s třídním učitelem snaží zjistit příčiny sebepoškozování.
4. Školní metodik prevence motivuje zákonné zástupce žáka k návštěvě specialisty – krizové centrum, psychologická/psychiatrická ambulance, pedagogicko-psychologická poradna.

5. Škola stanoví jasně hranice a pravidla na půdě školy (například lze zavést pravidlo, že žák může za učitelem přijít kdykoliv, když pociťuje nutkání poškodit se).
6. Ohlašovací povinnost (Policie ČR/ OSPOD) se netýká přímo sebepoškození, ale doprovodných problémů často SP doprovázejících – šikany, sexuálního zneužívání, zanedbávání péče, týrání dítěte (syndrom CAN) atd., povinnost hlášení podléhá rovněž podezření navádění dětí k sebepoškození/sebevraždě (skupina poškozujících se, kyberšikana).

POSTUP ŠKOLY PŘI ŘEŠENÍ ZÁVISLOSTI NA NOVÝCH NÁBOŽENSKÝCH HNUTÍCH

Za rizikové považujeme především skupiny řazené ke kultům a sektám. Pod pojmem „sekta“ rozumíme v kontextu primární prevence rizikového chování určitou ohraničenou sociální skupinu, jejíž členové sdílejí ideologický koncept, jehož prostřednictvím se skupina vymezuje vůči svému okolí, a dochází při tom k postupné sociální izolaci, manipulaci a ztrátě soukromí.

1. V případě, že má učitel u některého žáka podezření na příslušnost k tzv. novým náboženským hnutím, informuje o této skutečnosti ředitele školy, třídního učitele, školního metodika prevence a zákonného zástupce dítěte.
2. Pokud je rodina členem společenství se znaky sekty a není podezření na zanedbávání péče či jiný trestný čin vůči dítěti, není možné ze strany pedagoga ovlivnit zapojení dítěte do tohoto společenství.
3. V odůvodněných případech je možné kontaktovat tato pracoviště – pedagogicko-psychologickou poradnu, středisko výchovné péče, OSPOD, Policii ČR.

POSTUP ŠKOLY PŘI ŘEŠENÍ RIZIKOVÉHO SEXUÁLNÍHO CHOVÁNÍ

K rizikovému sexuálnímu chování patří předčasný začátek pohlavního života (do této skupiny řadíme také zvýšenou konzumaci pornografie před 15. rokem života), vysoká frekvence pohlavních styků, náhodné známosti, promiskuita, prostituční chování, prezentování vlastních explicitně erotických materiálů na internetu (sexting), krvavé sexuální praktiky, vaginální, anální a orální styk bez použití kondomu mimo dlouhodobé partnerství, kde se předpokládá věrnost partnerů. Dítě může být buď aktivním konatelem rizikového sexuálního chování, nebo jeho obětí.

Pro systematické a kontinuální preventivní působení je zásadní spolupráce s rodiči. Prevence se odvíjí od výchovy k reprodukčnímu a sexuálnímu zdraví (poskytnutí kvalitních informací, poučení o rizicích a možné zranitelnosti, o vhodných či nevhodných projevech sexuálního chování ve vztahu k sobě samému i k druhým lidem atd.). A zároveň spočívá v časném poučení o bezpečném užívání digitálních technologií. Při komunikaci s rizikově chovajícím se žákem je doporučováno mluvit s ním jako s partnerem, neautoritativně, aby byl rozhovor hlavně o vzájemném naslouchání, vyjádření obav a společném hledání postupných kroků k nápravě.

Učitel by měl zasáhnout tehdy, kdy lze sexuální chování pokládat za škodlivé. A to v těchto případech:

- pokud ho dítě neprovádí v soukromí; pokud vznikne podezření, že při něm nějak zraňuje sebe nebo někoho dalšího; pokud se ze sexuálního chování stane nutkavé chování (to znamená, že tomu dítě věnuje tolik prostoru, že zanedbává svoje běžné povinnosti, hygienu, přátele, učení a podobně).

- pokud má učitel podezření na některou z forem rizikového sexuálního chování, informuje o této skutečnosti ředitele školy, třídního učitele, školního metodika prevence a zákonného zástupce dítěte.

Postup školy při řešení sextingu:

1. **Podpořit a uklidnit oběť.** Stres spojený se zneužitím intimních materiálů (zveřejnění, další šíření) může nabývat enormních rozměrů. Lze očekávat přehnané reakce oběti, učitel je po rodičích dítěti nejbližší, může v této oblasti sehrát klíčovou roli.
2. **Zorientovat se ve vzniklé situaci, zjistit související skutečnosti, pokud je to možné a vhodné.** Podstatné je, aby se co nejdříve zajistil závadný obsah a nedošlo k eskalaci sextingu. K tomu je nutné pochopit vzniklou situaci a odhalit, kdo všechno se na ni podílí. Tzn. zjistit, za jakých okolností sextingové materiály vznikly (motiv, příčina), kdo ze školy je do případu zapojen, jakou v něm hraje roli. Dále, kde a u koho se citlivé materiály dítěte nacházejí.
3. **Uchovat důkazy, které jsou v dispozici školy,** např. z lokálního počítače. V případě svědků je pak zapotřebí neodhalit jejich identitu a zajistit jim bezpečí.
4. **Využít odborné pomoci, kontaktovat rodiče oběti i agresora.** Po zajištění důkazů, může škola využít podpory odborných externích institucí. Rovněž by měli být informováni rodiče aktérů případu, tedy oběti i útočníka/útočniců, aby byli poučeni o postupu řešení ze strany školy. V případech, kdy situace přesahuje kompetence školy, je nutné kontaktovat Policii ČR, OSPOD.
5. **Na základě konečného verdiktu zvolit odpovídající opatření a realizovat prevenci.** Je nutné po vyšetření celé situace trvat na konečném stanovisku všech zainteresovaných institucí (Policie ČR, OSPOD, pedagogicko-psychologické poradny...) a dalších subjektů (rodičů), aby se předešlo opětovnému zneužití a šíření intimních materiálů dítěte.

Podle závažnosti rizikového chování je možno situaci řešit buď na půdě školy, nebo ve složitějších případech zprostředkovat kontakt rodičů se specializovaným pracovištěm. V případě, že rodiče nemají zájem situaci řešit, je potřeba kontaktovat OSPOD, resp. Policii ČR.

POSTUP ŠKOLY – PŘÍSLUŠNOST K SUBKULTURÁM

Subkultury (např. anarchismus, emo, gothic, hip – hop, punk, ska/reggae, RPG komunity, skinheads) jsou přirozenou součástí života dospívajících. Umožňují dospívajícímu především odpoutat se od pasivního následování hodnot rodičů a autorit, vytváří předpoklad pro budoucí tvorbu vlastní identity v rámci společnosti a představují první krok v rámci nacházení vlastní svébytnosti (proces individuace). Samotná příslušnost k subkultuře ještě nic neznamená, nenese automaticky nebezpečí výskytu rizikového chování. Negativním dopadem příslušnosti k některým subkulturám může být osvojení si některých forem rizikového chování, nejčastěji různé formy závislostního jednání (konzumace nejrůznějších drog či ulpívání na jednom typu činnosti).

Pokud se vyskytne případ příslušnosti žáka k některé subkultuře, úkolem školy není řešit tuto příslušnost, ale pouze případné projevy rizikového chování.

Specifická intervence je řízena povahou rizikového chování (viz doporučený postup při závislosti na návykových látkách, záškoláctví apod.).

POSTUP ŠKOLY PŘI ŘEŠENÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ

Domácí násilí řadíme mezi typy rizikového chování, které mohou ohrozit zdravý vývoj žáků a mít nepřímé dopady na chování žáků. Má negativní vliv na harmonický vývoj dětí a mladistvých zejména v oblasti emocionální, vztahové, může ohrozit i zdravý tělesný vývoj.

Násilí, které se odehrává v rodině, se může projevat v chování žáka a může být jedním z důvodů dalších forem rizikového chování (např. záškoláctví, zneužívání návykových látek, sebepoškozování, násilné chování aj.). Domácí násilí představuje obvykle fyzické, psychické, nebo sexuální násilí mezi blízkými osobami, k němuž dochází skrytě v soukromí. Je typické, že se intenzita násilného chování v průběhu času stupňuje, což snižuje schopnost oběti i agresora toto chování zastavit a pracovat na nápravě narušeného vztahu.

Pokud vyučující získá hodnověrným způsobem poznatky o tom, že někdo připravuje, páchá nebo již spáchal jednání, které lze posoudit jako týrání dítěte, má podle platných zákonů tzv. oznamovací povinnost. Jakmile se tedy kdokoli ve škole dozví o násilí páchaném na dítěti, pak tuto skutečnost neprodleně oznámí orgánům činným v trestním řízení. Souběžně je povinností školy informovat také OSPOD.

POSTUP ŠKOLY PŘI ŘEŠENÍ VÝSKYTU HAZARDNÍHO HRANÍ ČI HRÁČTVÍ

Jako hazardní hraní či hráčství lze označit jakékoliv jednání, které vyžaduje nevratné investice (peníze nebo jinou hodnotu) s vidinou zisku založeného na náhodě nebo nejistém výsledku.

Ti, kteří hrají, získávají patologickou závislost na hře. S tím přichází a rostou finanční problémy, které se hráči snaží vyřešit další účastí ve hře. To s sebou přináší širokou škálu dalších rizik, jako jsou finanční problémy a dluhy, rozvoj závislosti, problémy ve vztazích, ale i problémy fyzického a duševního zdraví. Negativní důsledky prožívá také sociální okolí hráče.

Poměrně novým a častým jevem u mladých lidí je on-line hazardní hra. Jedná se o službu spojenou s peněžitým vkladem do hazardní hry, loterie nebo sázky, která je poskytována na dálku, elektronickou cestou a na individuální žádost příjemce služeb. Jde tedy o hraní prostřednictvím internetu pomocí počítače, tabletu, mobilního telefonu či digitální televize. On-line hraní je nebezpečné zejména proto, že může být provozováno dlouhou dobu velmi skrytě, je takřka všude dostupné, manipuluje se pouze s virtuálními penězi. Dalším rizikem je formální kontrola minimálního věku 18 let.

Mezi možné příznaky hazardního hraní patří: chlubení se hrou a výhrami, používání hráčského slangu, lhaní, utrácení peněz, záškoláctví, změny nálad, výbušnost, popudlivost, stranění se kolektivu, samotářství, uzavřenost, nízká sebedůvěra, myšlenky na hru, ztráta zájmu o koníčky, problémy doma i ve vztazích a v kolektivu, zhoršení prospěchu, krádeže doma a ve škole, psychosomatické projevy, deprese, úzkost, suicidiální myšlenky a tendence, užívání návykových látek, závislost na hraní počítačových her a na internetu, raná zkušenost s hazardní hrou, potíže s adaptací a pravidly, dluhy, finanční problémy a trestná činnost.

Úlohu školy spatřujeme ve zdravém školním prostředí, podpoře dobrých vztahů mezi žáky a učiteli, nastavení srozumitelných pravidel, zahájení včasné systematické a efektivní specifické primární prevence. Při prevenci využíváme pomoci školských poradenských zařízení, neziskových státních organizací, zdravotnických zařízení a spolupracujeme s okresním a krajským školním koordinátorem prevence a koordinátorem prevence kriminality.

V rámci specifické všeobecné primární prevence se v rámci prevence hazardního hraní zaměřujeme především na:

- Zvýšení informovanosti žáků o povaze a rizicích hazardního hraní, včetně korekce chybných informací a mylných přesvědčení o hazardní hře. Odhalování matematických a statistických principů sázek. (Mezi nejčastější omyly hráčů patří iluze o rychlém zbohatnutí, o zajímavosti hry, o navrácení prohraných peněz a o tom, že hrou se dá uniknout před neřešenými osobními, rodinnými, citovými nebo pracovními problémy).
- Změnu postoje k hazardním hrám ve směru odklonu od těchto aktivit, což snižuje riziko závislosti v dospělosti.
- Budování finanční gramotnosti žáků, která obnáší i problematiku dluhových pastí, hospodaření s domácím rozpočtem či bezpečností při vedení účtů.
- Kontrola nad impulzivním řešením problémů a podpora schopností řešení problémů, plánování a efektivního rozhodování.
- Propojování tématu hazardního hraní i s tématy jiných závislostí, zejména s internetovou závislostí a užíváním návykových látek.
- Informovanost žáků o tom, na koho se v případě problémů s hazardní hrou mohou obrátit o pomoc (kromě pedagogů jde i o specializované poradny, linky důvěry či například pracovníky nízkoprahových klubů pro děti mládež).

V rámci všeobecné nespecifické prevence využíváme aktivity zaměřené na podporu rozvoje osobnosti, zvládacích strategií, sebedůvěry, komunikace, zdravého životního stylu či zapojení do širokého spektra volnočasových aktivit.

1. Pokud má učitel u žáka podezření na hazardní hraní či hráčství, oznámí tuto skutečnost neprodleně školnímu metodikovi prevence a vedení školy.
2. Školní metodik prevence zahájí systematickou spolupráci s žákem s nabídkou adekvátní pomoci s odkazy na dané odborné služby. Může pomoci přímo zprostředkovat kontakt na daná zařízení.
3. Školní metodik prevence současně kontaktuje zákonné zástupce žáka.
4. Školní metodik prevence motivuje zákonné zástupce žáka k návštěvě specialisty – krizové centrum, psychologická/psychiatrická ambulance, pedagogicko-psychologická poradna.
5. Pokud rodiče odmítají spolupracovat s pracovníkem školy, je škola oprávněna vyzoomět sociálního pracovníka z orgánu sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). V případě vážného či odůvodněného podezření má škola povinnost nahlásit tuto skutečnost OSPOD.
6. Pokud má učitel důvodné podezření, že byl v souvislosti s hazardním hraním spáchán trestný čin (krádež, podvod, ublížení na zdraví atp.), je povinen o této situaci informovat ředitele školy a školního metodika prevence. O tomto postupu bude vyhotoven písemný zápis. Škola má ze zákona povinnost se v případě spáchání trestného činu (či podezření na spáchání) obrátit na orgány činné v trestním řízení, tj. Policii ČR.

POSTUP ŠKOLY PŘI ŘEŠENÍ SEBEVRAŽDENÉHO CHOVÁNÍ

Sebevražda je obvykle dlouhodobý proces s určitým vývojem (od sebevražedných myšlenek, tendencí, plánů až k rozhodnutí vzít si život). Ukazuje se, že mnoho lidí, kteří o sebevraždě přemýšlí nebo se o ni pokusí, ve skutečnosti zažívají silnou psychickou bolest a hledají řešení, jak se jí zbavit. Sebevražda tak může být nešťastným vyústěním vnitřního utrpení. Sebevražďe se dá předejít.

Varovné signály, pokud žák pomýšlí na sebevraždu:

Změny v chování:

- samotářství, vyhýbání se kamarádům či oblíbeným činnostem
- potíže se soustředěním
- zhoršený školní prospěch
- rizikové chování (např. užívání návykových látek)
- změna chuti k jídlu
- potíže se spánkem (např. polehávání či pospávání v hodinách)
- potíže ve vztazích
- zanedbávání svého vzhledu
- sebepoškozování
- zabývání se myšlenkami na sebevraždu či ukončení života
- vyhledávání informací o sebevraždě, shromažďování prostředků k vykonání sebevraždy (např. lano, léky)
- rozdávání osobních věcí

V prožívání:

- náhlé změny nálad
- dlouhodobý smutek, plačtivost
- zvýšená úzkostnost
- podrážděnost, výbuchy vzteku
- vyčerpanost, apatie, pasivita
- nízké sebehodnocení a sebedůvěra

V komunikaci:

- ne/ přímé vyjádření, že chce zemřít
 - Přál/a bych si být mrtvá. Nechci žít. Kéž bych se nikdy nenarodil/a.
- vyjádření beznaděje
 - Nic nemá smysl. Můj život nemá smysl.
- vyjádření toho, že je všem na obtíž
 - Kdybych tu nebyl/a, nikomu bych nechyběl/a.
- psaní deníku či básní, ve kterých se objevuje téma smrti či sebevraždy
- loučení se s ostatními, dopisy na rozloučenou

Není pravda, že kdo o sebevraždě mluví, ten ji nespáchá.

Realita: Kdo o sebevraždě mluví, pravděpodobně o ní přemýšlí, zejména když o ní mluví opakovaně a ve spojení s dalšími varovnými příznaky. Je důležité o sebevraždě otevřeně mluvit.

Intervence pedagoga lze rozdělit do 3 situací dle akutnosti sebevražedného jednání:

- mírné riziko – žák má myšlenky na sebevraždu
- střední až vysoké riziko – žák má sebevražedné tendence
- akutní riziko – žák se pokusil o sebevraždu na půdě školy

Postup školy v případě mírného rizika:

- učitel, který získá informaci nebo má podezření, kontaktuje ŘŠ a ŠMP
- podpůrný rozhovor s žákem (vede pracovník ŠPP nebo učitel, ke kterému má žák důvěru)

Pokud se potvrdí myšlenky na sebevraždu, potom:

- poděkovat žákovi za důvěru, podpořit ho a navrhnout další kroky:
- schůzka s ŠMP
- kontaktovat zákonné zástupce (předat jim kontakty na Linku pro rodinu a školu, Rodičovskou linku bezpečí a OSPOD)
- z jednání s žákem i se zákonným zástupcem udělat zápis
- zvýšená péče o žáka a jeho sledování - vytvořit bezpečnostní plán (TU + ŠMP)

Postup školy v případě středního až vysokého rizika:

Žák má naplánovaný způsob, místo a datum sebevraždy.

- jeden pedagog zůstává s žákem a nenechává ho o samotě (ideální je, když je pedagog stejného pohlaví jako žák, aby s ním případně mohl i na toaletu)
- vede s žákem podpůrný empatický rozhovor
- kontaktuje dalšího kolegu, který informuje ředitele školy, ŠMP a zákonné zástupce
- zákonným zástupcům předá kontakty na odbornou pomoc (předat jim kontakty na Linku pro rodinu a školu, Rodičovskou linku bezpečí a OSPOD)
- z jednání s žákem i zákonným zástupcem udělat zápis
- zvýšená péče o žáka a jeho sledování - vytvořit bezpečnostní plán (TU + ŠMP)

Postup školy v případě akutního rizika:

Žák si ve škole ublížil (např. spolykal prášky, pořezal se), chystá se k tomu nebo vyhrožuje, že si ublíží.

První dospělý, který žáka najde, by měl:

- snažit se jednání zabránit, pokud lze, nebo poskytnout první pomoc
- zůstat s žákem a nenechat ho o samotě
- zavolat Rychlou záchrannou službu (155)
- zavolat si na pomoc další dospělou osobu, která mu pomůže situaci řešit:
- informovat ředitele školy a ŠMP
- zavolat zákonným zástupcům žáka a informovat je o situaci
- udělat zápis o situaci
- zaznamenat situaci do Knihy úrazů
- zvýšená péče o žáka a jeho sledování - vytvořit bezpečnostní plán (TU + ŠMP)

Postup školy po dokonané sebevraždě:

- komunikace se zasaženou rodinou (pracovníci ŠPP a TU)
- komunikace s žáky
- péče o žáky, kteří mohou být smrtí nejvíce zasaženi

Příloha č. 3: STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

Jedním z vážných problémů, které je třeba řešit a předcházet jim, je školní neúspěšnost. Jednou z možností je individuální práce s žákem, případně s jeho rodinou. Příčinou mohou být individuální rozdíly v osobnosti žáků, jejich motivace a výkonnost, ale také rodinná výchova. Neprospěch mívá obvykle mnoho příčin, které je třeba včas rozpoznat a podchytit. Školní úspěšnost i neúspěšnost je ovlivňována jednak osobností žáka – např. nízkou odolností vůči zátěži, poruchami učení a chování, zdravotními komplikacemi žáka, ale také nemotivujícím rodinným zázemím. Žáci jsou často ohroženi sociálně nežádoucími jevy, mají problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole.

Při řešení školních neúspěchů je nutná úzká spolupráce pedagogických pracovníků, zákonných zástupců a žáka samotného. Často je nutná i konzultace s odborníky. Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z Vyhlášky č. 27/2016 Sb. a jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek k zlepšení jejich školní úspěšnosti.

1. Příčiny školní neúspěšnosti

- a) osobnost dítěte** - snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká sebedůvěra, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka,
- b) rodina** - nepodnětné rodinné prostředí, rozdílné osobnostní a sociální podmínky života v rodině, nesprávné typy výchovy, složitá rodinná situace,
- c) výchovně vzdělávací proces** – malá aktivizace žákovy osobnosti ve vyučování, nedostatečná motivace, nerespektování vývojových hledisek a principů pedagogické práce, špatné vztahy mezi učitelem a žákem, popřípadě mezi žákem a spolužáky, konflikty ve spolupráci školy s rodinou.

Doprovodné projevy školní neúspěšnosti

- a) neurotické příznaky** – bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie,
- b) poruchy chování** – záškoláctví, útoky ze školy nebo z domova,
- c) obranné mechanismy** – ztráta motivace, pocit méněcennosti, fantazie, regrese.

2. Postoj dítěte a rodičů ke školní práci

Velmi důležitou roli hraje také postoj dítěte i rodičů ke škole a školní práci. Tento postoj závisí především na dobré motivaci a zvyšování sebedůvěry dítěte. Postoj žáka ke škole dále ovlivňují i dílčí úspěchy a neúspěchy ve vzdělávacím procesu. Žáci, kteří pracují pod úrovní svých schopností a bez zvýšeného vlastního úsilí, nejsou motivováni k lepším výsledkům a bývají ve škole nespokojeni. Neúspěch může být u žáka podnětem k většímu úsilí a snaze o zlepšení výsledků. Pokud jsou však neúspěchy příliš časté, motivace žáka se rychle snižuje.

3. Předcházení školní neúspěšnosti ze strany školy

V první řadě je nutné podrobit dítě kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole. Diagnostika žakových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb nám pak umožní nastavit vhodná opatření. Je potřeba reagovat včas tak, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a případně se vrátit mezi "školsky úspěšné žáky".

Možná opatření volíme individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků:

- a) **Poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění:** kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z PPP nebo SPC, integrace žáka a případné vytvoření IVP.
- b) **Odchylka v celkové úrovni inteligence:** žákovi bude stanoveno základní učivo, které po něm bude požadováno podle jeho možností a schopností, vhodné metody práce, motivace - zažití úspěchu, možnost opravit si známku, individuální konzultace ve vyučování i mimo něj, spolupráce s PPP - integrace na základě IVP a realizování dalších podpůrných opatření doporučených poradnou.
- c) **Žáci sociálně znevýhodnění:** motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole ve volných hodinách, přístup k internetu ve škole, nabídky doučování.
- d) **Žáci s vysokou absencí** jsou velmi často ohroženi sklouznutím do školní neúspěšnosti: včas žákům nabídnout podporu při zvládnutí zameškané látky - plán dostudování učiva a termíny dozkoušení, konzultace s žákem a rodiči, kde se domluví zvýšený dohled nad žákem, nabídka doučování.
- e) **Žáci, u kterých nastala změna rodinné situace:** nabídnout pomoc pedagoga terapeuta, psychickou podporu, případně doučování.
- f) **Žáci, kteří neovládají český jazyk** (= žáci s odlišným mateřským jazykem): zařazení žáka do výuky ČDJ, spolupráce s rodinou, vhodné metody práce, nastavit plán jazykové podpory, případně plán pedagogické podpory.

4. Postup při řešení školní neúspěšnosti – podpůrný program (plán pedagogické podpory nebo také plán podpůrných opatření)

Hlavním opatřením je jednoznačně zvýšená spolupráce s rodiči.

- a) Pokud žák neprospívá, vyučující konkrétního předmětu písemně informují rodiče žáků, kteří za toto čtvrtletí neprospívají (jsou hodnoceni známkou nedostatečný nebo dostatečný, ale vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový).
- b) Dochází k přímé individuální podpoře žáka. Využijeme individuální konzultaci rodičů, žáka a vyučujícího k diagnostice školní neúspěšnosti (stanovení důvodu – např. nerozumí výkladu, neumí se učit, neudrží pozornost, má slabou vůli připravovat se na výuku, nejeví zájem o výuku, bojí se sdělit, že něčemu nerozumí), poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů) a podpoře (nabídka doučování). O schůzce bude veden záznam.
- c) Pokud se situace nezlepšuje, bude žákovi sestaven podpůrný plán (plán pedagogické podpory).
- d) Pokud žák zamešká více než 100 hodin výuky, vyvolává se jednání s rodiči preventivně. Přítomni třídní učitel, žák a rodič, případně učitel předmětu, kde se už objevily problémy. Domluví se podpora žákovi tak, aby byl schopen kompenzovat svou absenci (plán práce, termíny zkoušení, obsah učiva, možnost individuální konzultace, doučování se spolužáky atd.).
- e) Plán pedagogické podpory bude po 3 měsících vyhodnocen konkrétním učitelem. Na základě výsledků vyhodnocení bude zvolen další postup. V případě, že nastavená podpůrná opatření jsou nedostačující a je podezření na poruchy učení nebo chování, žák bude poslán na vyšetření do ŠPZ. V opačném případě se bude pokračovat v poskytovaných podpůrných opatřeních.

Po uzavření klasifikace na závěr školního roku bude vyhodnocena efektivita PLPP.

5. Plán pedagogické podpory (plán podpůrných opatření)

Pokud selže individuální podpora žákovi a ten je hodnocen nedostatečnou nebo je hodnocen dostatečnou a jeho vyučující vyhodnotí další vývoj jeho výkonů jako rizikový, nabízí se žákovi a jeho zákonným zástupcům plán pedagogické podpory. PLPP pro neprospívající žáky je souhrn opatření nabízených žákům a jejich rodičům, který se podpisem všech stran stává pro všechny závazným. Vypracovává ho vyučující předmětu, ve kterém žák neprospívá, ve spolupráci se školním metodikem prevence a výchovným poradcem.

6. Formy a metody práce

Pro úspěšnost podpůrného programu jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým patří zejména:

- snaha zachytit problém co nejdříve a odhalit příčiny neúspěšnosti,
- přesazení žáka do přední lavice,
- uplatnění individuálního přístupu k žákovi, respektování osobního tempa,
- pozitivní motivace,
- zadávání pravidelných úkolů vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, tj. podpůrného plánu – zadání práce pro domácí přípravu - dílčí úkoly odpovídající žakovým vzdělávacím možnostem,
- užívání podpůrných aktivit – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu,
- používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu,
- individuální práce se žákem v rámci individuálních konzultací i v rámci vyučovací hodiny – pomoc žákovi odstranit výrazné mezery v učivu, podpora při výuce při výkladu nového učiva,
- nabídka individuálních konzultací,
- nabídka doučování.

Motivace a zvyšování sebedůvěry:

- klademe na dítě přiměřené nároky,
- zdůrazňujeme jeho pozitivní stránky,
- oceňujeme jeho jedinečnost,
- umožňujeme dítěti vyslovovat vlastní názory,
- podporujeme aktivitu dítěte,
- pomáháme dítěti a radujeme se z jeho úspěchů,
- rozvíjíme u dítěte pocit empatie,
- vyhýbáme se negativnímu srovnávání.

S žáky ohroženými školní neúspěšností pracuje pedagogický pracovník, v jehož předmětu je dítě neúspěšné, výchovná poradkyně, školní metodik prevence, asistent pedagoga a speciální pedagog. PLPP vypracovává vyučující předmětu, v němž žák neprospívá, ve spolupráci s výchovným poradcem a školním metodikem prevence.

Příloha č. 4: POSTUP ŠKOLY PŘI ŘEŠENÍ SPECIFIK V CHOVÁNÍ ŽÁKŮ S PAS

Charakteristika poruch autistického spektra

Poruchy autistického spektra (dále jen „PAS“) jsou skupinou poruch, které se diagnostikují na základě projevů chování. Jsou označovány jako vše pronikající vývojové poruchy, mezi které jsou řazeny mj. dětský autismus, atypický autismus, Rettův syndrom, Aspergerův syndrom apod.

Základní diagnostická triáda PAS zahrnuje různou míru narušení v těchto oblastech:

- sociální interakce a sociálního chování,
- verbální i neverbální komunikace,
- v oblasti představivosti a hry, omezených vzorců chování, zájmů nebo aktivit.

Stupeň závažnosti poruch bývá různý, typická je také značná variabilita projevů. I v případě nejlehčích forem postižení zhoršují sociabilitu a ztěžují zařazení jedince do společnosti.

Specifika v chování žáků s poruchou autistického spektra

PAS jsou celoživotní, některé projevy s věkem mizí, jiné se zase mohou objevit. Děti, žáky a studenty s PAS považujeme ve školské praxi za žáky s různou mírou speciálních vzdělávacích potřeb. Chování a jednání žáků s PAS ovlivňuje především odlišné vnímání, porozumění a sociální komunikaci. Chování a projevy jsou u každého žáka s PAS značně různorodé. Některé schopnosti a dovednosti mohou být rozvinuté, jiné výrazně opožděné nebo nerozvinuté.

U žáků s PAS se lze setkat s různou mírou rozvoje řeči, různými intelektovými schopnostmi i s různým stupněm zájmu o sociální kontakt. K projevům v oblasti tzv. diagnostické triády je často přidružena přecitlivělost na různé podněty jako zvuky, světlo, barvy, pachy, dotek.

Častým projevem jsou stereotypní pohyby, zvláštní zájmy, omezená schopnost spontánně sdílet s ostatními dětmi radost a zájmy, či rigidní a kompulzivní chování. Četnost takového chování se zvyšuje při nadměrné stresové zátěži žáka. To může být znamením „přetažení“ žáka. Při prevenci vzniku nežádoucího chování, stresu, či afektu je třeba mít na paměti, že žák s PAS v zátěžové a pro něj nestandardní situaci může opomíjet základní životní potřeby, jako např. fyziologická potřeba, příjem potravy, tekutin. Pokud pozorujeme na žákovi neklid, je vhodné nabídnout pití, připomenout jídlo, pamatovat na toaletu. Může se stát, že je žák dehydratovaný, hladový atd., ale sám tyto potřeby aktivně neřeší. Únava a „přetažení“ jsou signálem potřeby odpočinku, který dokáže navodit zklidnění. Pokud stereotypní rigidní projevy nejsou sebepoškozujícího nebo okolí ohrožujícího charakteru, je nutné nelpět na jejich zastavení, postupně odezní. Tyto projevy nesmí být důvodem jakékoliv formy trestání žáka.

Příčiny projevů rizikového chování

Krizové situace ve škole či školském zařízení zahrnují zejména rizikové chování vyvolané situací, která nastane z důvodu nepochopení současné potřeby žáka, kterou může být nepohodlí, změny aktuálního zdravotního stavu, či jiných faktorů, které ovlivňují jeho aktuální naladění. Reakcí žáka na takové nepochopení je řešení situace neadekvátním způsobem, neadekvátními verbálními projevy, vzdorovitým chováním, stereotypním chováním, agresí vůči ostatním spolužákům či dospělým, sebepoškozováním, výbušným chováním, vulgárním vyjadřováním apod. Jedná se o manifestaci vysoce stresové situace, ve které se žák ocitl.

Pravidla předcházení rizikovému chování

Pro předcházení krizových situací spojeným s rizikovým chováním žáků s PAS je nutné dodržovat tato pravidla:

- pravidlo přesnosti, jasnosti instrukcí a zajištění předvídatelnosti
- pravidlo jasné a konkrétní motivace
- pravidlo vyšší míry tolerance
- pravidlo důslednosti v přístupu k žákovi
- vyšší míra vizuální podpory
- nadstandardní řešení obtíží s pozorností
- vyšší míra vysvětlování sociálně komunikačních pravidel a situací, vyšší míra pomoci v některých situacích, které vyžadují praktický úsudek
- možnost odpočinku, relaxace

Postup školy pro prevenci vzniku problémových situací u žáků s PAS

1. Při diagnostikování žáka s PAS školským poradenským zařízením výchovný poradce seznámí všechny pedagogické pracovníky, kteří budou s daným žákem přicházet do kontaktu, s obecnými specifiky diagnózy PAS a zásadami pro předcházení rizikových projevů chování. Dále jim předá informace o individuálních zvláštích a potřebách daného žáka, které vycházejí z doporučení ŠPZ. O této skutečnosti bude vyhotoven písemný zápis s podpisy všech zúčastněných.
2. Výchovný poradce spolu se třídním učitelem žáka s PAS vypracuje krizový plán (viz příložený formulář), který by měl obsahovat popis konkrétních kroků při vzniku nevhodného chování či problémové situace, vymezení kompetencí a odpovědnosti jednotlivých zaměstnanců, včetně přesného stanovení podmínek, kdy a za jakých okolností škola žádá o pomoc jiné odborníky.
3. Výchovný poradce úzce spolupracuje s třídním učitelem žáka s PAS, případně s jeho asistentem.
4. Výchovný poradce a třídní učitel úzce spolupracují se zákonnými zástupci žáka s PAS a pravidelně je kontaktují ve snaze o získání aktuálních informací o případných změnách, současně informují zákonné zástupce žáka o průběhu vzdělávání, o změnách chování, změnách aktuálního zdravotního stavu, projevech rizikového chování žáka, o plánovaných nebo náhlých změnách ve školním prostředí oproti nastavenému standardu.
5. Výchovný poradce a třídní učitel spolupracují se ŠPZ, které vydalo doporučení žákovi s PAS, případně s lékařskými specialisty, v jejichž péči žák s PAS je.
6. Třídní učitel dále o problematice poruchy žáka s PAS vhodným způsobem informuje školní kolektiv, zohledňuje přitom věk žáků. Formou nejrůznějších metod rozvíjí u žáků schopnost diskutovat, pracovat v týmu a respektovat ostatní, uvědomovat si význam a podstatu pomoci a solidarity mezi lidmi, vzájemné úcty a snášenlivosti.

Krizový plán pro prevenci vzniku problémových situací týkajících se žáka s PAS

Jméno a příjmení žáka:

Datum narození:

Místo trvalého pobytu:

Kontaktní údaje na zákonného zástupce/telefon

(v případě zletilého žáka na kontaktní osobu)

Název a adresa školy/školského zařízení, ročník:

Ošetřující lékař/odborný lékař:

(na základě souhlasu zákonného zástupce uváděno pro případ konzultace při vzniku problémové situace např. psychiatr, neurolog atp.)

Pedagogický pracovník školského poradenského zařízení spolupracující na vytváření „Krizového plánu“:

Třídní učitel:

Druhý pedagog ve třídě:

Asistent pedagoga:

Ostatní vyučující žáka:

Vychovatel/vychovatelka:

Osoby zajišťující specializované činnosti ve škole/školském zařízení (např. fyzioterapeut, speciální pedagog, psycholog, výchovný poradce, atd.):

Aktuální zdravotní stav žáka:

Aktuální stav žáka (obsahuje popis speciálních vzdělávacích potřeb dle doporučení školského poradenského zařízení):

Popis obtíží žáka (spouštěcí mechanismy vzniku problémových situací u konkrétního žáka v konkrétních situacích, na konkrétních místech, v přítomnosti konkrétních osob, v jejich přístupu apod., např. fyziologická potřeba, příjem potravy, tekutin, únava a „přetažení“, přecitlivělost na různé podněty jako zvuky, světlo, barvy, pachy, doteky, nepohodlí, změny aktuálního zdravotního stavu, či jiných faktorů, které ovlivňují jeho aktuální naladění):

Doporučený postup prevence vzniku problémových situací (postup zpracován na základě osobnostní charakteristiky žáka viz „Popis obtíží žáka“ a dle doporučení školského poradenského zařízení, součástí plánu je „záznamový arch“ sloužící jako podklad pro vyhodnocování vhodně nastavených opatření pro prevenci vzniku nevhodného chování žáka, problémového chování či problémové situace):

Doporučený postup v případě, kdy problémová situace nastala (obsahuje popis konkrétních kroků při vzniku nevhodného chování, problémového chování či problémové situace,

vymezení kompetencí a odpovědnosti jednotlivých zaměstnanců, včetně přesného stanovení podmínek, kdy a za jakých okolností škola žádá o pomoc jiné odborníky, např. linku 155):

Podpisy informovaných osob (všech, kteří jsou s žákem v interakci v době jeho pobytu ve škole nebo školském zařízení):

Podpis žáka:

Podpis zákonného zástupce/kontaktní osoby v případě zletilého žáka:

Místo, datum:

Zpracoval/a:

Podpis ředitele školy:

Příloha č. 5: POSTUP PŘI ŘEŠENÍ KRIZOVÝCH SITUACÍ: ŠIKANOVÁNÍ, KYBERŠIKANA, ŽÁK S AGRESIVNÍM CHOVÁNÍM, ZÁŠKOLÁCTVÍ, PŘI KONZUMACI ALKOHOLU, TABÁKOVÝCH VÝROBKŮ A NIKOTINOVÝCH SÁČKŮ, PŘI ZADRŽENÍ NÁVYKOVÉ LÁTKY

Schéma. č. 1: Krizový plán při řešení šikanování

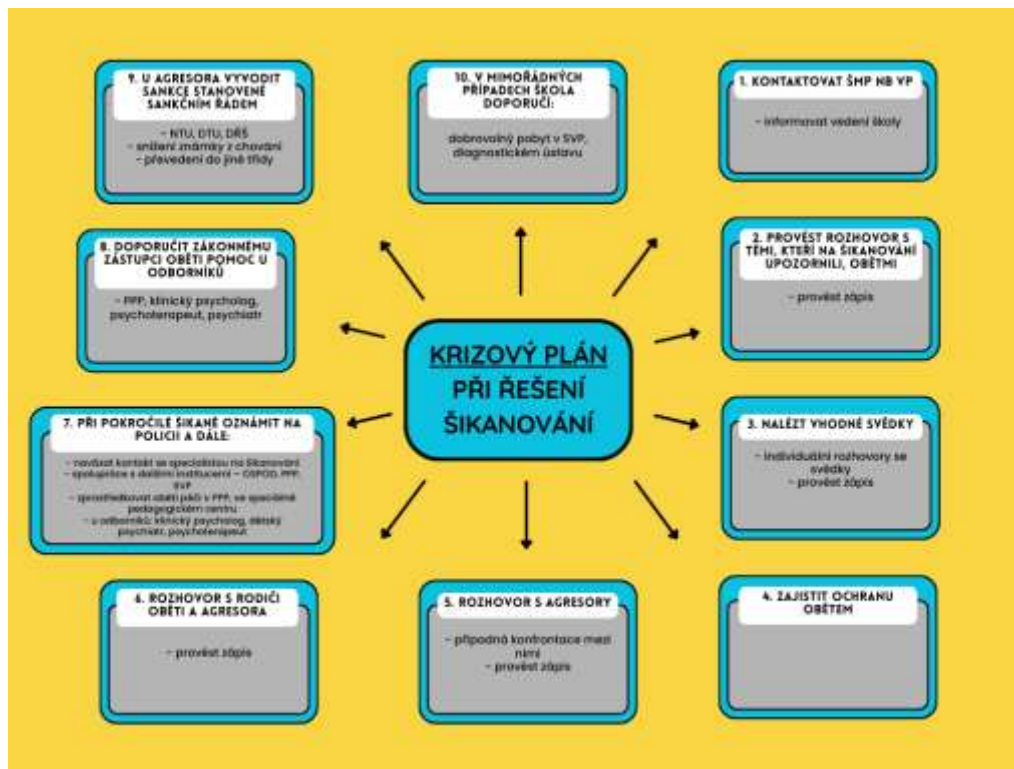

Schéma č. 2: Krizový plán při řešení kyberšikany

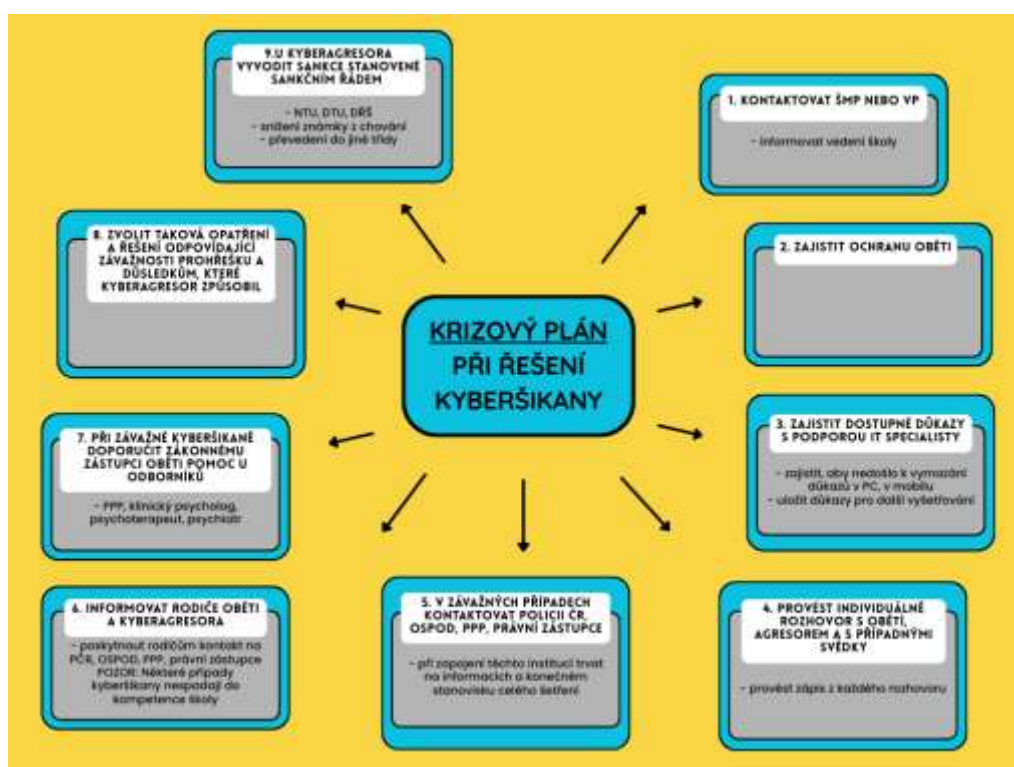

Schéma č. 3: Krizový plán při agresivním/nevhodným chování žáka:

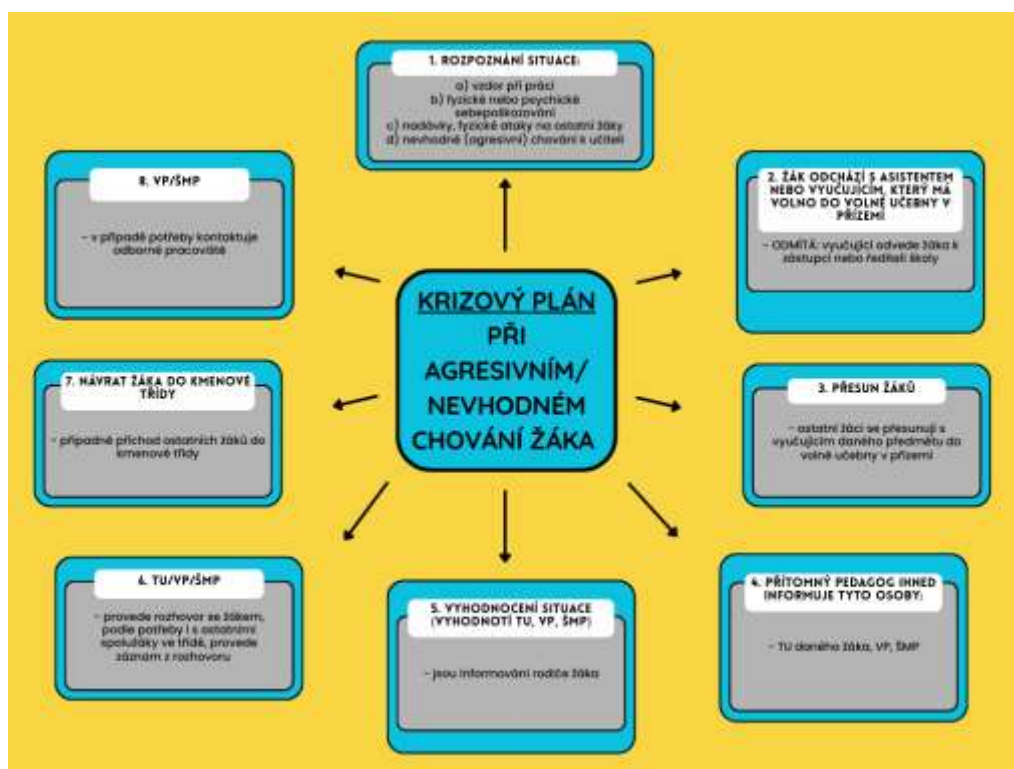

Schéma č. 4: Krizový plán při řešení záškoláctví

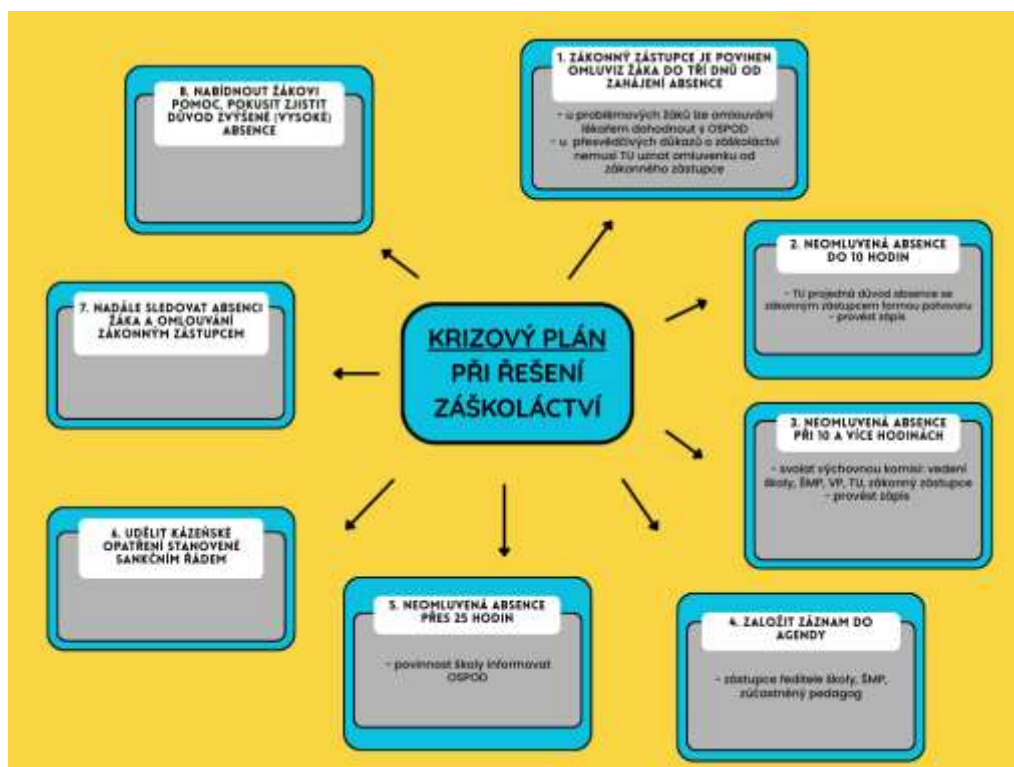

Schéma č. 5: Krizový plán při konzumaci alkoholu a tabákových výrobků a nikotinových sáčků:

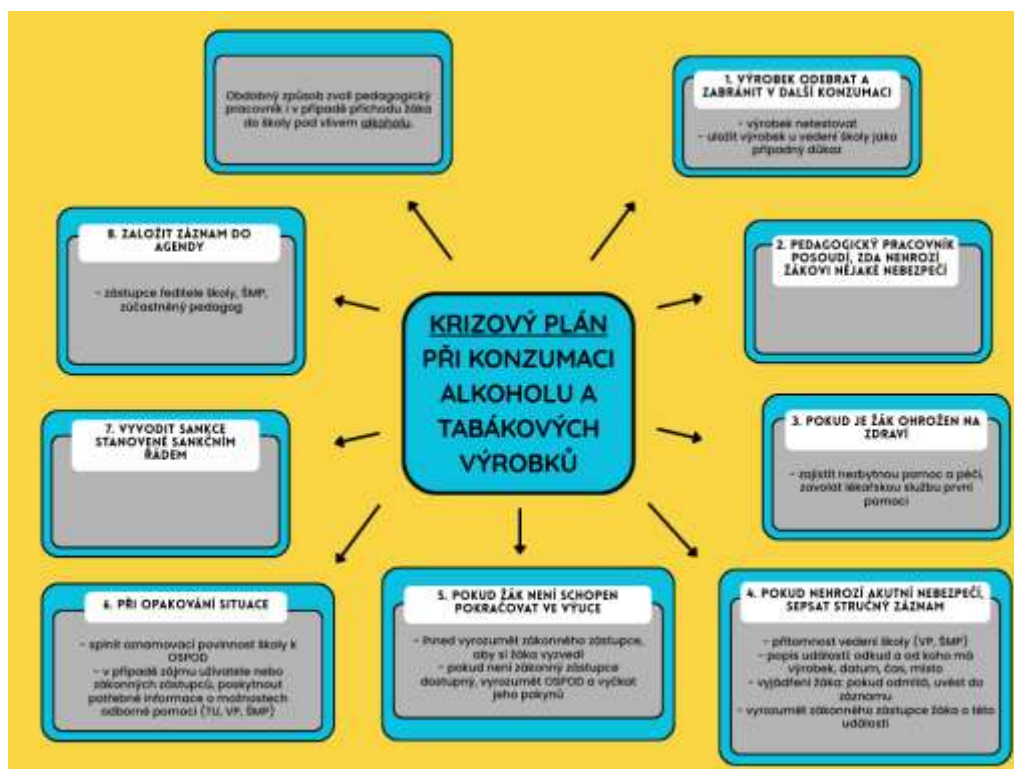
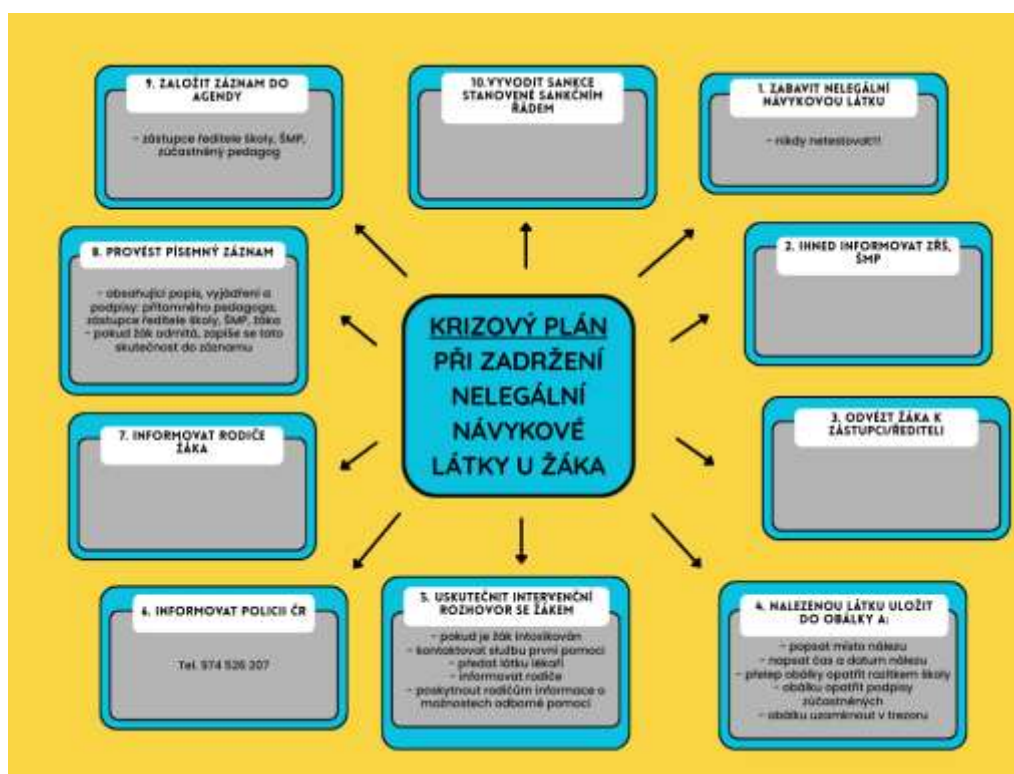

Schéma č. 6: Krizový plán při zadržení nelegální návykové látky u žáka:

Příloha č. 6: SANKČNÍ ŘÁD

Na základě ustanovení § 30, odstavec 1, zákona č.561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání a v souladu s minimálním preventivním programem zabývajícím se faktory rizikového chování žáků byl vypracován sankční řád jako součást školního řádu. Je v něm stanoven procesní postup pro řešení porušování školního řádu žáky.

Celý sankční řád není vytvořen proto, abychom žáky trestali, ale za účelem vymezení jasných pravidel, která mají přispět k příznivému klimatu ve škole.

Za dobré skutky může být žák odměněn až pochvalou ředitele školy, za přestupky a nekázeň pak hodnocen dle sankčního řádu.

Níže uvedené kázeňské postihy budou udělovány po důkladném zvážení učitelem, po případném projednání s ředitelkou školy, zákonnými zástupci žáka, výchovným poradcem, školní metodickou prevence, v případě potřeby po projednání pedagogickou radou.

Pochvaly:

Pochvala třídního učitele:

- pomoc třídnímu učiteli
- práce pro třídní kolektiv
- sběr papíru
- reprezentace školy ve vědomostních, sportovních, výtvarných i hudebních soutěžích
- umístění ve vědomostních, sportovních, výtvarných i hudebních soutěžích
- výborné studijní výsledky
- vzorné chování
- svědomité plnění všech školních povinností
- další důvody dle uvážení učitele

Pochvala ředitele školy viz vysvědčení.

Sankční řád:

Pro řešení porušování školního řádu žáky platí následující pravidla:

- každý přestupek proti školnímu řádu je vždy řádně prošetřen (třídním učitelem, v závažnějších případech za účasti školní metodičky prevence, výchovné poradkyně, zástupce vedení školy a zákonného zástupce žáka)
- každý přestupek proti školnímu řádu je individuálně posuzován, je nutno zohlednit např.
- zda má žák diagnostikovanou poruchu chování, zda se přestupky velmi často opakují nebo
- zda se jedná o skutečně ojedinělý případ apod.
- o každém závažnějším ústním jednání je sepsán záznam, který je podepsán všemi
- zúčastněnými a uložen u školní metodičky prevence
- respektujeme v souladu s ustanovením §21 školského zákona práva žáků a jejich zákonných zástupců
- neprodleně a prokazatelně informujeme zákonné zástupce o závažnosti porušení pravidel chování plynoucích ze školního řádu a možných následcích, jež v daném případě přicházejí v úvahu
- podle okolností případu (např. při požití alkoholu či jiných omamných látek, prokázané krádeži, záškoláctví, atd.) informujeme zákonné zástupce, v závažných situacích je přivolán lékař, Policie ČR a informován OSPOD.

Kázeňská opatření:

Méně závažná porušení školního řádu se řeší ústním napomenutím učitele, případně poznámkou v žákovské knížce.

Za vážnější porušení školního řádu lze žákovi udělit tato kázeňská opatření:

- a) napomenutí třídního učitele
- b) důtka třídního učitele
- c) důtka ředitele školy

Udělení napomenutí třídního učitele (NTU) a důtky třídního učitele (DTU) je v kompetenci třídního učitele. Udělení důtky ředitele školy (DŘŠ) je v kompetenci ředitele školy.

Třídní učitel vyrozumí zákonného zástupce žáka o udělení NTU a DTU prostřednictvím ŽK, o DŘŠ je zákonný zástupce současně informován doporučeným dopisem. O udělení sníženého stupně z chování je zákonný zástupce předem upozorněn prostřednictvím ŽK nebo doporučeným dopisem.

Výchovná opatření jsou udělována vzestupně, ale NTU nemusí být opatřením nejnižším, pokud třídní učitel (ředitel školy nebo pedagogická rada) zhodnotí žákův přestupek jako závažnější. Pokud příčina opatření nepomine nebo nenastane u žáka zlepšení (např. dopouští se dalších přestupků proti školnímu řádu), následují opatření vyšší.

Napomenutí třídního učitele (NTU) je uděleno v těchto případech:

- opakované zapomínání školních potřeb a domácích úkolů
- nekázeň a opakované vyrušování v hodině
- neuposlechnutí příkazu vyučujícího a ostatních zaměstnanců školy
- nekázeň o přestávkách
- nepřezouvání se
- pozdní příchody do hodin
- pozdní předložení omluvenky
- porušování pravidel školní jídelny
- používání mobilních telefonů a záznamových a paměťových nosičů a médií při vyučování
- bez povolení učitele
- verbální útoky na spolužáky, učitele a ostatní zaměstnance školy
- fyzické napadení žáka bez zranění
- pokus o drobný podvod nebo lež
- jednorázové poškození školního majetku

Důtka třídního učitele (DTU) je udělena v těchto případech:

- další opakování přestupků z kategorie NTU
- nevhodné chování vůči vyučujícím a ostatním zaměstnancům školy
- nevhodné chování ke spolužákům (vulgární a hrubé vyjadřování, fyzické napadání, urážky, zesměšňování atd.)
- krádež
- prokázaný podvod a lhaní
- pozdní příchody do hodin
- podvod v ŽK (přepisování známek, falšování podpisu rodičů)
- poškozování školního majetku, majetku spolužáků a vyučujících

- nedovolené opuštění školy
- pořizování audiovizuálních a fotografických záznamů bez souhlasu učitele nebo jiného
- zaměstnance při vyučování, na všech školních akcích a ve všech školních prostorách
- neomluvená absence: 1-3 neomluvené hodiny

Důtka ředitele školy (DŘŠ) je udělena v těchto případech:

- opakování přestupků z kategorie DTU
- vulgární chování vůči učiteli, vysmívání se učiteli, jeho zesměšňování
- užití jakýchkoliv nikotinových či tabákových výrobků, včetně elektronických cigaret, v areálu školy, ale i na školních akcích, které probíhají mimo budovu školy; stejné opatření platí i pro jejich vnášení do areálu školy a na školní akce
- svévolné opuštění školy – opakované
- cílené ublížení či ohrožení spolužáků, šikana a kyberšikana v počátečních stádiích
- záměrné ničení majetku školy
- krádež
- projevy rasismu
- neomluvená absence: 4-6 neomluvených hodin

Druhý stupeň z chování je udělen v těchto případech:

- po udělení NTU, DTU, DŘŠ se žákovo chování nezlepšilo
- výrazná podoba přestupků z kategorie DŘŠ
- šikana a kyberšikana v pokročilejším stádiu
- psychické týrání spolužáků, pedagogů či ostatních zaměstnanců školy
- vnášení, užití či distribuce nikotinových či tabákových výrobků a jedů v prostorách školy a v areálu školy, včetně školních akcí, které probíhají mimo budovu školy – opakované
- vnášení, užití či distribuce alkoholu a OPL v prostorách školy a v areálu školy, včetně školních akcí, které probíhají mimo budovu školy
- opakované krádeže
- neomluvená absence: 7-10 neomluvených hodin

Třetí stupeň z chování je udělen v těchto případech:

- úmyslné ublížení na zdraví
- velmi vážný přestupek proti školnímu řádu (např. hrubé chování vůči žákům, učitelům či jiným zaměstnancům školy)
- velmi závažné a soustavné porušování školního řádu – opakované přestupky, za které se uděluje 2. stupeň z chování
- neomluvená absence: 11 a více neomluvených hodin

Při hrubém porušení školního řádu nemusí snížené známce z chování předcházet jiné výchovné opatření k posílení kázně.

Opatření týkající se výskytu rizikového chování žáků:

Záškoláctví

Žáci jsou povinni řádně docházet do školy a řádně se vzdělávat (§22 zákona č.561/2004 Sb.). Rodiče jsou informováni o způsobu uvolnění a omlouvání žáků.

Sankční rozpětí:

- a) dle počtu neomluvených hodin – důtka třídního učitele až snížený stupeň z chování
- b) svévolné opuštění budovy školy – důtka ředitele školy až snížený stupeň z chování

V odůvodněných případech lze při udělování kázeňských opatření v rámci individuálního přístupu k jednotlivým žákům přihlídnout i ke zvláštním okolnostem, které mohou ovlivnit jejich neomluvenou absenci.

Řešení neomluvených hodin:

- a) O zvýšené či neomluvené absenci informuje třídní učitel vždy ŠMP.
- b) Rozsah neomluvené absence se hodnotí vždy za každé čtvrtletí školního roku.
- c) Při neomluvené absenci do 10 hodin u žáka 1. stupně a do 12 hodin u žáka 2. stupně třídní učitel kontaktuje zákonného zástupce a věc řeší s ním formou pohovoru. Třídní učitel projedná důvod nepřítomnosti žáka se zákonným zástupcem a upozorní ho na povinnost omlouvání stanovenou zákonem. Provede zápis z pohovoru, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem žáka.
- d) Pokud má žák 1. stupně více než 10 neomluvených hodin a žák 2. stupně více než 12 neomluvených hodin za dané období školního roku, svolává ředitel školy školní výchovnou komisi. Podle závažnosti absence žáka se výchovné komise účastní: ředitel školy, zákonný zástupce, třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce a případně další odborníci. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Každý účastník jednání obdrží kopii zápisu. Neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají.
- e) V případě, že neomluvená absence žáka 1. stupně přesáhne 25 hodin a žáka 2. stupně 30 hodin v daném čtvrtletí školního roku, škola podává podnět k zahájení řízení o přestupku. Spolu s oznámením škola zašle související dokumentaci.
- f) Podle §10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, je škola povinna bez zbytečného odkladu informovat orgán sociálně právní ochrany dětí, pokud se dozví o skutečnostech uvedených v §6 téhož zákona (zanedbávání školní docházky, nemravný život, zneužívání návykových látek, násilí), a to v případě, že trvají takovou dobu a jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí.
- g) Na Policii ČR se škola obrací v případě, že neomluvená absence činí 100 a více hodin.
- h) V případě neomluvené absence budou individuálně posuzovány její příčiny. Žákovi bude uděleno za neomluvenou absenci kázeňské opatření dle sankčního řádu školy v případě, že bude pochybení na straně žáka.
- i) V případě časté nepřítomnosti žáka ve škole nasvědčující zanedbávání povinné školní docházky bude škola vyžadovat potvrzení od lékaře.

Školní násilí

Ublížení na zdraví je posuzováno dle závažnosti a opakování.

Sankční rozpětí:

- a) první selhání – dle závažnosti – NTU, DTU, DŘŠ
- b) opakované ubližování – snížený stupeň z chování

Šikana

Škola má mimořádnou odpovědnost za to, aby předcházela vzniku tohoto problému a aby se s ním odpovědně vyrovnala už od počátku. Při prokázání šikany postupujeme podle Věstníku MŠMT 14 514/2000-51.

Sankční rozpětí:

- a) počáteční šikana – dle závažnosti – DTU, DŘŠ
- b) rozvinutá šikana – snížený stupeň z chování

Ničení majetku

Každý je odpovědný za škodu, kterou svým jednáním způsobil. V případě poškození či zničení školního majetku (vybavení třídy, zapůjčené učebnice...) bude škola vymáhat náhradu škody na tom, kdo ji způsobil (§420 a, odst. 1 zákona č.40/1964 Sb. Občanského zákoníku).

Sankční rozpětí:

- a) jednorázové – NTU
- b) opakované – dle počtu případů – DTU, DŘŠ
- c) Pokud žák nereaguje na předchozí opatření a nadále se podílí na ničení majetku školy, následuje snížený stupeň z chování

Krádež

Zcizit někomu jeho majetek je v České republice považováno za trestný čin nebo přestupek, a to dle výše škody, která byla způsobena (§247 zákona č.140/1961 Sb., §50 zákona č.200/1990 Sb.)

Sankční rozpětí:

Krádež školního majetku nebo osobního majetku:

- žák bude potrestán až sníženým stupněm z chování

Nošení nebezpečných a zdraví ohrožujících předmětů

Dbáme na ochranu všech osob ve škole.

Sankční rozpětí:

- a) přinesení a nepoužití předmětu – NTU, DTU, DŘŠ
- b) použití předmětu – DŘŠ, snížený stupeň z chování

Alkohol, drogy, tabákové a nikotinové výrobky

Všem žákům je zakázáno do školy vnášet a ve škole užívat jakékoliv návykové látky, jedy a takové látky, které je svým vzhledem, chutí a konzistencí napodobují.

Současně není z důvodu ochrany zdraví dovoleno do školy vstupovat pod vlivem návykových látek a jedů či jiných omamných látek. Kouření a užívání tabákových či nikotinových výrobků v prostorách školy, na školním hřišti, v prostranství před hlavním vchodem školy je přísně zakázáno. Jde o porušení zákona č. 379/2005 Sb., zákona č. 359/1999Sb. o sociálně právní ochraně dětí, které požívají alkohol nebo návykové látky a zákona č. 200/1999 Sb. o přestupcích, 3 odst., písm. b.

Podávání, prodávání a umožňování konzumace alkoholu osobám mladším 18 let může být kvalifikováno jako trestný čin. Škola je povinna v takovém případě splnit ohlašovací povinnost a událost oznámit Policii ČR.

V případě, kdy se škola o takovém chování dozví, bude tuto skutečnost hlásit rodičům nebo zákonnému zástupci (§7, odst. 1 zákona č.359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně) a současně je nucena splnit zákonnou ohlašovací povinnost vůči OSPOD (§10, odst. 4 téhož zákona).

Výše uvedené platí i pro školní akce.

Sankční rozpětí:

- a) vnášení a užití návykových látek (drogy, tabákové a nikotinové výrobky a jedy) ve škole či při školních akcích – DŘŠ, snížený stupeň z chování,
- b) distribuce výše uvedených návykových látek (v bodě a) či jejich opakované vnášení či užívání do školy a na akce školy - snížený stupeň z chování
- c) vstup do školy pod vlivem návykových látek, jedů, drog – DŘŠ, snížený stupeň z chování

V případě podezření, že žák užívá tabákové či nikotinové výrobky (při obdržení informace, při podezření o volných hodinách), hlásí škola tuto skutečnost rodičům nebo zákonnému zástupci (§7, odst. 1 zákona č.359/1999 Sb. o sociálně právní ochraně).

Příloha č. 7: KONTAKTY (SOCIÁLNÍ SÍŤ)

Dětský diagnostický ústav, středisko výchovné péče Návrat
Říčařova 277
503 01 Hradec Králové
tel.: 495 211 809

Pedagogicko – psychologická poradna
Na Okrouhlíku 1371/30
500 02 Hradec Králové
tel.: 495 265 423
Mgr. Jitka Musilová (okresní metodik prevence)

Speciálně – pedagogické centrum
Hradecká 1231
Hradec Králové
tel.: 495 514 681

Školské poradenské pracoviště Mozaika
Lužická 1208
500 03 Hradec Králové
tel.: 495 407 156

Krajský školský koordinátor prevence
KÚ Královéhradeckého kraje
Pivovarské náměstí 1245
500 03 Hradec Králové
tel.: 495 817 278

Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje
Preventivně informační skupina
tel.: 974 526 207
Mrštíkova 541
500 09 Hradec Králové

Městská policie, Hradec Králové
Sídlo:
Městská policie Hradec Králové
Dlouhá 211
502 00 Hradec Králové
Obvod č.3:
Mrštíkova 541, Hradec Králové 500 09
tel.: 974 526 229
oddělení prevence kriminality: 495 707 935, 927, 962
tísňové volání: 156

Lexus, o.s.
Gočárova 1620
500 02 Hradec Králové
tel.: 777 033 618

Centrum primární prevence Semiramis o.s.
Ptácká 162
293 01 Mladá Boleslav
tel.: 420 326 396 754

Občanské sdružení Prostor
Kutnohorská 17
280 02 Kolín

PROSTOR PRO, o.s.
Čajkovského 1861
500 09 Hradec Králové
tel.: 420 459 262 202

Občanské sdružení Salinger
Sukovy sady 660/1
500 02 Hradec Králové
tel.: 495 267 249

Občanské sdružení Divadelta
E. Beneše 575
500 12 Hradec Králové
tel.: 420 776 878 550

Adra
Eduarda Beneše 575
500 12 Hradec Králové
Tel.: 495 262 214
Mgr. Jitka Dumková
tel.: +420 774 751 137

Aufori, o.p.s.
Habrmanova 136/3,
Hradec Králové 500 02

Český červený kříž
Mostecká 290
500 03 Hradec Králové
Tel.: 495 516 137

Telefonická a krizová pomoc:

Sdružení Linka bezpečí

Pomoc online: 116 111

Rodičovská linka: 840 111 234

Linka vzkaz domů: 800 111 113

Bílý kruh bezpečí

Pomoc obětem kriminality: 257 317 110

Pomoc obětem domácího násilí: 251 511 313